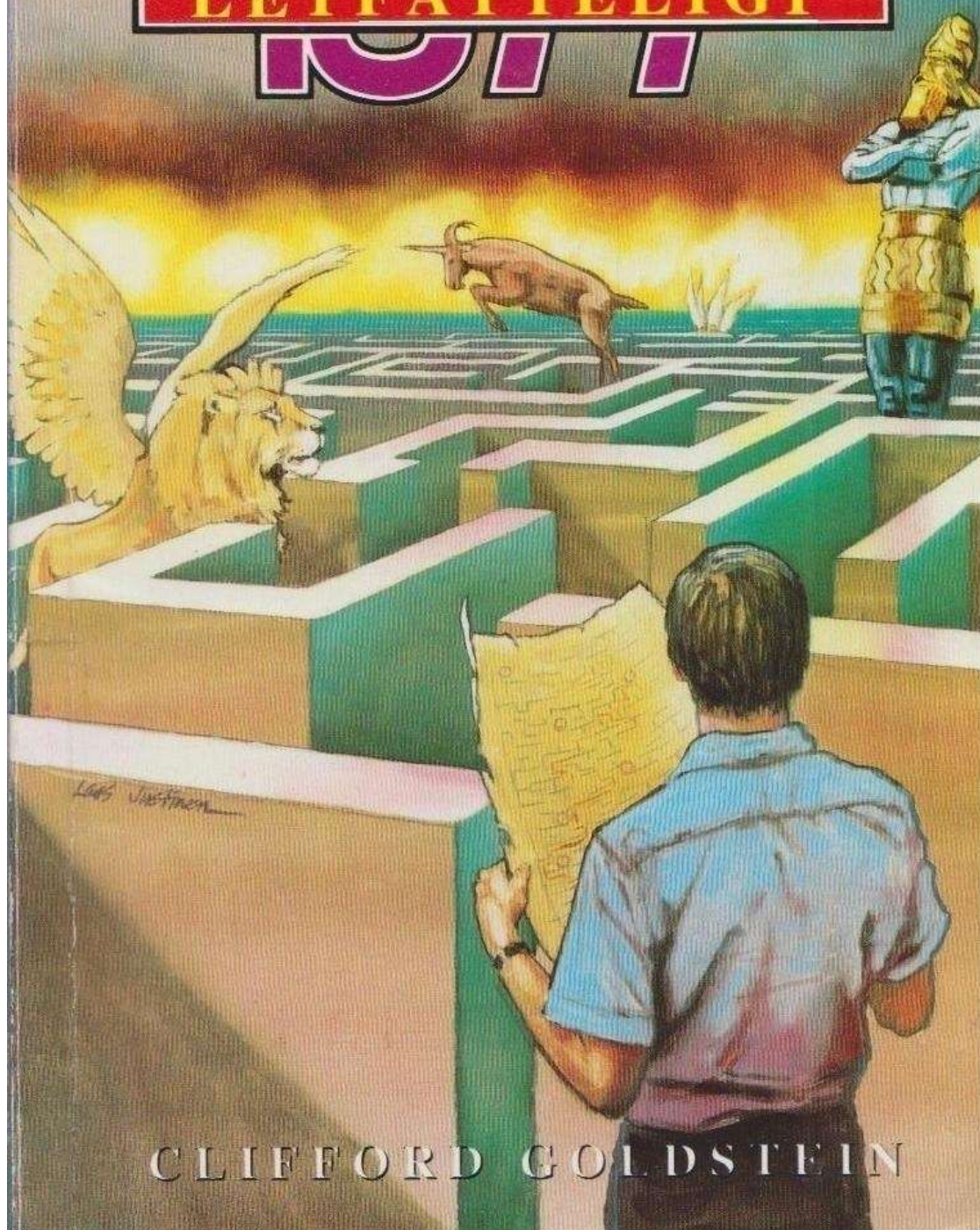

1844

LETFATTELIGT

CLIFFORD GOLDSTEIN

1844 letfatteligt

En enkel men dyb udlægning af hvad der skete i den himmelske helligdom 1844. Læs her hvordan Clifford Goldstein overvandt sin tvivl når det drejer sig om profetien om de 2300 dage i Dan 8,14. Derudover giver han et udtømmende svar på kritiske spørgsmål som ind i mellem stilles om dommen i himlen.

af CLIFFORD GOLDSTEIN

Originalen "1844 Made Simple" udgivet på engelsk af Pacific Press Publishing Association © 1988

Indhold

DEL ET: 1844 ENKELT FORKLARET.....	3
INDLEDNING.....	3
DOMMEN – EFTER ÅR 31 E KR.....	7
DEN GRUNDLÆGGENDE PROFETI - DANIEL 2.....	9
DEN UNDERSØGENDE DOM - DANIEL 7.....	11
DOMMEN ER DET SAMME SOM HELLIGDOMMENS RENSELSE - DANIEL 8.....	16
1844 E KR FASTSÆTTES - DANIEL 9.....	23
DEL TO	31
SVAR PÅ INVENDNINGER	FEJL! BOGMÆRKE ER IKKE DEFINERET.
RENSER – AFTENER OG MORGNENER – DET ALLERHELGSTE.....	35
DAG/ÅR-PRINCIPPEN.....	39
DEL TRE.....	43
HVORFOR DEN UNDERSØGENDE DOM?	43
HVAD BETYDER DOMMEN FOR OS?	47

Bibelttekster som ikke særlig angives kilden til er direkte oversat fra den engelske tekst og er fra King James Version (KJV), 1611.

Del et: 1844 enkelt forklaret

Inledning

Jeg vil aldrig glemme hvor spændende det var at komme ud af mørket fra agnosticisme, skepsisme — til og med spiritisme — til lyset i de tre engles budskaber. Herren løftede mig fra synd og død, fra den ligegyldighed og tomhed, som et liv uden Gud består af. Han løfter mig ikke kun op til kundskab om Jesus, uden også til adventisme, til sandheden for vor tid, til den vigtigste bevægelse siden den protestantiske reformationen.

Det stod endog ikke godt til i Zion. Jeg tilsluttede mig til adventismen i en tid med uro, rygtedannelse og oprør. I min nyfødte uskyld gik det meste ubemærket hen. Som et sorgløst lille barn, var jeg ubekendt om livets bitre lektier.

Jeg havde kun været adventist i tre måneder da en ven fortalte for mig om en SDA-professor på vestkysten som fornægtede 1844 og den undersøgende dom.

"Hvem bryder sig om det?" svarede jeg.

Jeg havde set diagrammet og læst om 1844. Jeg troede på dem eftersom Ellen White troede på det. Jeg troede det hun troede. Men hvem brød sig om 1844? Det emne jeg talte om det første halvår som adventist er endog dyrets mærke. Jeg fortalte om dyrets mærke for alle. Jeg skrev til og med om dyrets mærke. 1844? — det virkede uvedkommende.

I begyndelsen af 1981 kom jeg til en adventistmenighed for første gang. Her var der mere end larm og spektakel om 1844 og helligdommen. Her skreg man ad hinanden! Man diskuterede ved morgenmad, frokost og middag, og mellem måltiderne. Selvom at jeg ikke forstod hvad det handlede om, var jeg klar over en ting — *ingenting kunne rokke mig*.

Men medlemmerne konfronterede mig med spørgsmålet: Hvordan kan du komme frem til 1844 og en undersøgende dom i Daniel 8,14? Hvordan ved du at dag/år principperne gælder, og hvorfor passer det med de 2300 dage? Hvordan forener du Daniel 8 og 9? Hvorfor findes der ingen sproglig forbindelse mellem ordene at *rense* (som kun KJV bruger) i Dan 8, og *rense* i 3 Mos 16 som har en anden hebræisk rod? Hvordan ved du at de 2300 aftener og morgener i Daniel 8 er 2300 dage og ikke i stedet er 1150 dage som en oversættelse i det mindste har? Ser du ikke hvordan hebræerbrevet placerer Kristus i den anden afdeling langt før 1844? Er det ikke Antiokus Epifanus som er det lille horn i Dan 8? Og ved du forresten, hvordan meget Ellen White egentlig kopierede?

Jeg havde intet svar, og de som jeg forventede skulle have det — havde det heller ikke! man angreb lærdommene overalt, eller gav i det mindste udtryk for tvivl om dem. Jeg følte at jeg var som doktoren i en TV-film jeg havde set som barn. Rumvæsener var kommet ned til en by og overtaget folkets hjerner. Trods at folk så ud og talte som om ingenting var sket, beherskedes de af rumvæsener. Doktorens familie, venner og næsten hele byen blev væltet af fremmede. Hvor doktoren end vendte sig så var de "omvendte". Han vidste ikke hvem han kunne stole på og hvor han skulle vende sig hen. Han var den eneste som var kommet ude fra.

Men jeg kom ikke ude fra! Jeg blev en af dem. Jeg troede ikke længere på 1844 og den undersøgende dom. Jeg kunne kun ikke få ud det af Bibelen, og konsekvensen af den konklusion fik mig at vakle! Indtil da havde jeg ikke indset hvor meget vort budskab er knyttet til 1844. Umiddelbart vaklede det under min tro på adventisternes budskab.

Den første som absolut måtte forkastes var Ellen White. Hvis 1844 ikke er bibelsk, havner Ellen White i samme kategori som Mary Baker, og Eddy og Joseph Smith.

Jeg betvivlede den adventistiske tanke om levningens menighed. Hvis 1844 ikke var bibelsk, var menigheden det heller ikke.

Jeg begyndte tænke over om loven egentlig var så vigtig, og især sabbaten.

Jeg begyndte til og med at betvivle dyrets mærke!

Var hele min erfaring med Gud også noget jeg bildte mig ind?

Jeg udgød min sjæl i bøn til Gud og bad indstændigt om at få sandheden at vide. Hvis dette budskab ikke var sandhed måtte jeg væk fra det. Jeg havde ikke været adventist så længe at menigheden betød så meget for mig. Desuden havde jeg heller aldrig brudt mig om at være vegetar. Min energiske stræben efter sandheden havde ledt mig til adventismen, men om søgningen ledte mig andre steder, så var jeg klar.

Jeg gik tilbage der hvor jeg begyndte — 1844. Kunne jeg ikke finde det i Bibelen — uden Ellen Whites hjælp skulle jeg pakke mine ting og vende tilbage til Israel hvor jeg boede hvor jeg først kom til at tro på Jesus. Enkel logik sagde til mig at hvis 1844 ikke var bibelsk så var adventismen en kult. (På den tid var Ellen White blevet lige så autoritativ for mig som *Dødsbogen* er for en tibetaneren.)

Jeg bad, studerede og begravede mig selv i min Bibel. Jeg søgte efter at forstå sandheden, eftersom jeg kendte at hele min livsretning, måske også mit evige liv, stod på spil. Og jeg brugte ikke Ellen White.

Nogle få uger senere var jeg klar. Min konklusion var: *Hvis du bruger det Gamle Testamente — ikke det Nye — så skal du finde lige så meget bevis for 1844 og den undersøgende dom som du får for at Jesus af Nasaret er Messias!*

Når jeg tidligere læste Dan 8, kunne jeg ikke begribe hvordan nogen kunne se dommen der, men når jeg nu ser på Dan 8 efter at have studeret sagen, kan jeg ikke begribe hvordan man ikke kunne se den!

Jeg var pludselig blevet født på ny — igen! Tyngden af min tvivl og min usikkerhed blev løftet fra mig. Jeg følte det som om jeg var blevet helbredt fra en sygdom. Jeg var mere overbevist om adventismen end jeg var da jeg først kom ind i menigheden, og jeg indså hvor svag min grund havde været.

Umiddelbart forsvandt al tvivl på Ellen White. Jeg tænkte: *"Ganske vidst kendte den gamle dame nøje til hvad hun talte om!"* Siden da har jeg aldrig betvivlet Ellen White som profet. I stedet var min overbevisning for sandheden om 1844 tillod mig at se hende som den største profet af dem alle.

Min forståelse af 1844 gav mig en ny erfaring med Jesus, adventismen og profetiens ånd. Jeg ved at denne menighed er alt, hvad den gør krav på at være og al tvivl om loven, sabbaten og alt det andet var udslettet.

Trods frafaldet, trods vor Laodikæa sygdomstilstand, trods skandaler og alt hvad som sker indenfor samfundet, beviser læren om 1844 al tvivl væk at Syvendedags Adventistmenigheden er levningen i Bibelens profeti, og at vort budskab er sandheden for vor tid. 1844 og dommen stadfæster og giver love kraft til adventismen — mere end tilstanden i døden, sabbaten og Jesu anden ankomst. Denne senere lære accepteres af nogle andre, men adventisterne er alene om at have sandheden om den undersøgende dom som begyndte 1844. Inden du ser sandheden i 1844 og indser at adventisterne er alene om at undervise om den, kommer du aldrig at forstå vort kald, vort formål og vor mission.

Jeg tvinges til at lære budskabet — eller forlade det. For mig fandtes der ingen mellemvej. Hvor taknemmelig er jeg ikke at samme Gud som førte mig fra ateismen til troen på ham, som førte mig fra alle verdens religioner til kristendommen og fra alle kirker indenfor kristendommen til adventismen — hvor taknemmelig er jeg ikke at han også reddede mig fra adventismens frafald.

Endog mærkede jeg snart, at næsten hver adventist jeg mødte — gammel som ung, omvendt eller uomvendt, mand eller kvinde, hvid eller farvet, fra øst eller vest, liberal eller konservativ — næsten ingen kunne komme frem til 1844 ud fra Bibelen. De fleste brød sig ikke heller om det! De mente ikke det var vigtigt.

Jeg har stået overfor menigheder på 300 medlemmer og spurgt: "Hvor mange af jer kan holde et bibelstudium for nogen om 1844 og den undersøgende dom uden at bruge Ellen

White?” Her og der kunne to eller tre måske række hånden op. Men de fleste af de amerikanske adventister kunne ikke give et oplysende studium om denne lære selvom deres evige skæbne afhang af det. Muligheden findes så at du, som læser denne bog, heller ikke kan holde et studium om 1844, eller give klare svar på de argumenter som findes imod det. Det er formodentlig flere år siden du hørte i en prædiken over det eller læste om det.

Men du kan blive omvendt. Du kan blive en loyal tiendebetaltende, grønsagsspisende adventist. Du kan blive en som holder bibelstudier og vinder sjæle, og blive en elskende adventist som er værd at elske. Men har du ikke dit grundlag i læren om 1844, eller har idet mindste en elementær forståelse af den, så er du dårligt rustet for trængselstiden og rystelsen. Havde jeg mødt trængselstiden med en overfladisk forståelse af 1844 som jeg havde, ville jeg være faldet som et løv i en tornado.

Jeg taler ikke om dette som frelse gennem teologi. 1844, eller en forståelse af det, frelser os ikke. Men var 1844 ikke bibelsk så er vort budskab falsk — og vi er en falsk menighed som forkynnder et løgnagtigt budskab og leder mennesker på vildspor. Enten er 1844 sandt og vi har sandheden, eller også er det falsk og vi spreder løgne omkring os som vi fået i arv.

Måske er du aldrig blevet konfronteret med dette problem eller tænkt det igennem?! Du kommer imidlertid til at gøre det en dag. Vi er blevet advaret for at *alt som kan blive sigtet skal sigtes* og som et folk er vi end ikke begyndt at fatte hvad rystelsen kan medføre. Før eller senere kommer vor tro til at blive prøvet til bristepunktet. Alt vi tror på vil granskes i sømmene. Vi må kunne give en begrundelse for det håb vi har, hvis vi vil have noget håb at svare for.

Satan vil at angribe os fra alle sider i sine forsøg på at afdække. Han kommer til at angribe hvert svagt punkt i sin stræben på at få os bort fra denne sandhed. Du kan være sikker på at 1844 vil blive det mest fremtrædende angrebepunkt. Under forudsætning at du tror på budskabet vil det blive nok så vanskeligt når du mister dit arbejde, dit hjem, og du ikke længere kan købe mad. Men forestil dig at du bliver presset og til og med truet på livet samtidig med at du tvivler på sandheden i adventbudskabet. Hvis nogen kan rokke ved din tro på 1844, så vil du betvivle hele budskabet. Og hvis du tvivler på budskabet, hvordan skal du da kunne stå fast?

Hvem vil dø, eller ikke engang lide for et budskab som han tvivler på? Hvem vil tillade sine børn at gå sultne eller miste dem for en tro som de alvorligt betvivler grunden til eller ikke kan bevise ud fra Bibelen? Du behøver ikke at være en teolog, men mennesker går faktisk tabt af mangel på kundskab. Vi skal ikke have forudsætninger for at vi ikke kan forstå sandheden, eftersom alle disse sandheder findes indenfor rækkevidde.

Vor bevægelses teologiske grundpille, den undersøgende dom som begyndte i 1844, er forvist til en lille hule som et støvet relikvie på adventistfamiliens loft. Vi ved at den findes her — alle ved det — men ingen bekymrer sig for det. Vi ved ikke hvorfor vi skal have 1844? Vi er ikke heller sikre på hvad det betyder eller om vi virkelig behøver det. Og vi er ikke en gang sikre på om det er så vigtigt (hvilken mangel på prædikener, artikler og bøger om det viser). Det er endog sådan at om det forsvinder, forsvinder adventismen også. Hvor listig er djævelen ikke som fik os til at sætte vor mest grundlæggende lære til side. Han ved at når han en gang har rykket den bort fra os, vil vi falde og knuses. Han venter på det rigtige tidspunkt til at få så mange adventister han kan, bort fra den.

Dette er ikke teorier eller spekulationer. Jeg taler af egen erfaring. Jeg ved hvad som vil ske med dem som ikke er grundfæstede i dette budskab, sådan som det skete med mig — under utrolige gode forhold end dem som menigheden snart kommer til at møde. Ingen truede mig på livet, økonomisk boykort eller fængsel på grund af min tro. Alligevel var jeg ved at opgive den.

Nu har jeg set hvor meget tillid, styrke, sikkerhed og forståelse som denne tro har givet mig. Undervisningen om 1844 giver en ubestridelig forsikring om at adventismen er

sandheden for vor tid, hvilket viser sig, ved at fjenden er gået så langt for at forringe den — og at jeg får smerter over hans åbenlyse fremgang.

År 1986 lavede jeg en serie kassettebånd for American Cassette Ministry med titlen ”1844 letfatteligt”. Jeg brugte materiale fra de bedste teologer indenfor adventismen — mennesker som havde gennemkløvet det meste, om ikke alle argumenter som findes mod 1844. Imidlertid har de fleste adventister aldrig hørt det omtalt på deres arbejde eller i bøger, og ikke engang læst dem. Derudover er materialet dyp teologi, og mange af os sidder hellere foran fjernsynet end at studere vort budskab. Jeg tog deres materiale (mest fra bind 1, 2 og 3 fra *Daniel and Revelation Committee Series*), forenkledede det og har holdt seminarier i menigheder og ved konferenser.

Denne bog er baseret på disse kassettebånd. Den er blevet skrevet for at præsentere læren om 1844 med den undersøgende dom på den klareste og enkleste mulige måde, i troen på at en forståelse af denne lære er afgørende, for at vort folk skal blive beredte til at møde den kommende krise.

Bogen er opdelt i tre afsnit. Det første indeholdt i studiet om hvordan vi får årstallet frem af Bibelen. Det andet besvarer mange af de argumenter som bruges mod den undersøgende dom. Det tredje afsnit besvarer spørgsmålet: Hvad indebærer egentlig den undersøgende dom?

Til sidst. Jeg bruger ikke Ellen White. Nogle hævder at Ellen White ikke var nogen teolog, og derfor ikke er egnet for teologi. Jeg antager at hun i ordets klassiske betydning ikke var teolog — *hun var en profet!* og jeg skulle hellere tage imod et ord fra en profet end fra hvilken som helst teolog, når som helst. Vi skal stadig ikke læne vor forståelse af 1844 op ad hende. Brug ikke Ellen White for at få en fast tro på Bibelen. Bliv fast forankret i Bibelen, så kommer du at få en fast tro på hende. Basere 1844 på Bibelen, så vil du være urokkelig angående Ellen White. Brug du hende som grund for 1844, så vil begge blive knust.

Det ved jeg af erfaring.

Dommen – efter år 31 e Kr

Indtraf den undersøgende dom år 31 e Kr. eller senere? Svaret på det spørgsmål afgør om adventismen har nogen eksistensberettigelse. Hvis dommen, som nogle indenfor vore rækker har påstået, indtraf år 31 e Kr. — da Kristus fór op og satte sig ”ved Guds højre hånd” i himlen — så er læren om den undersøgende dom som begyndte 1844 intet andet end hvad vore modstandere har påstået i over hundrede år, et sammenkøgt påfund af mislykkede mileritter som må redde ansigtet og falde for den store skuffelse.

Indtraf dommen år 31 e Kr? Læs følgende tekster:

”Thi han har fastsat en dag, da han vil dømme jorderig med retfærdighed ved en mand, som han har bestemt dertil, og det har han gjort troværdigt for alle ved at lade han opstå fra de døde.” – Apg 17,31.

”Men da han prædikede om retfærdighed og afholdenhed og den kommende dom.” – Apg 24,25.

”På den dag, da Gud ved Jesus Kristus, sådan som jeg har forkyndt i mit evangelium, vil dømme det, der skjuler sig i menneskene.” – Rom 2,16.

”Men du, hvorfor dømmer du din broder? eller du, hvorfor ser du ned på din broder? Alle skal vi jo dog engang fremstilles for Guds domstol. Thi der står skrevet: »Så sandt jeg lever, siger Herren, for mig skal hvert knæ bøje sig, og hver tunge skal lovprise Gud.« Altså skal hver af os aflægge regnskab for sig selv over for Gud.” – Rom 14,10–12.

”Herren skal dømme sit folk.” – Hebr. 10,30.

Disse tekster har nogle ting tilfælles. Det første og tydeligste er at de kommer fra Det Ny testamente: Hebræerbrevet, Apostlenes Gerninger og Romerbrevet.

De fortæller også om dommen. Men hvor i tiden lægger de dommen? I forgangne tid, eller i fremtiden? ”Herren skal dømme sit folk.” ”Vi skal alle stå frem for Kristi domstol.” Tydeligvis henviser disse tekster en samme dom i fremtiden og nogle handler direkte om en dom af Guds folk.

Hvad er vi nu kommet frem til? Nytestamentlige tekster hvor nogle henviser til en *fremtidig* dom af *de kristne*. Og eftersom Nye testamentets bøger blev skrevet ned ti til tredive år efter korset, og fordi at teksterne peger på en dom som indtræffer efter at de blev skrevet, må dommen åbenbart indtræffe en gang efter år 31 e Kr.

Trods at det ikke virker mærkværdigt er det afgørende — eftersom det springende punkt i den vildførende lære som underminerer adventismen er at den placerer dommen ved korset. Imidlertid viser disse tekster vildfarelsen i at placere *dommen af de troende* år 31 e Kr. Da teksterne ikke angiver nogen dato, viser de i hvert fald at det ikke var år 31 e Kr.

Men hvordan er det med det som Jesus sagde: ”Nu går der dom over denne verden”. Joh 12,31. Sagde han ikke dette med henvisning til sin forestående død? Viser disse ord ikke at dommen indtraf ved korset?

På en måde indtraf der en dom ved Jesu død. Her havde Guds pletfrie Søn kommet ned til denne jord i menneskeligt kød og udgydt hele himlens kærlighed over menneskeheden, kun for at blive foragtet og forkastet af den. Verden blev fordømt på grund af Jesu død. Ja, i den betydning indtraf der en dom ved korset – men ikke en *undersøgende* dom.

Bibelen taler om forskellige slags domme. Jorden kom under en dom efter Adams synd, og Syndfloden var en anden dom over menneskeheden. Det gamle Israel blev stillet overfor mangfoldige domme. Mennesker kommer til at stå overfor en dom, når Jesus kommer tilbage til jorden, og vi vil være indblandet i en dom i tusinde år når vi ”skal dømme engle”. 1 Kor 6,3. Til sidst vil der være en afgørende dom hvor de ugudelige vil tilintetgøres for evigt. ”Og enhver som ikke er indskrevet i livets bog bliver kastet i den brændende sø.” – Åb 20,15.

Men hvilken slags dom henviste nogle af teksterne til, som citeres oven for? Paulus sagde at "vi skal alle stå overfor Kristi domstol". Paulus tog sig selv med i den dom, og han var en troende. Hvem skrev han til? Til andre troende. Alle disse skulle sammen med Paulus blive dømt af Gud. Det fremgår klart at "Herren skal dømme sit folk".

Men hvornår skal de troende dømmes? Ifølge de få tekster vi for nylig har læst, kommer de troende til at stilles overfor en slags dom, og den dom kommer til at ske en gang efter år 31 e Kr. Det er den dom som adventisterne henviser til som den undersøgende dom.

Den grundlæggende profeti - Daniel 2

Selvom vi kan se at dommen af Guds folk indtræffer efter år 31 e Kr, har vi endnu langt tilbage til at kunne bestemme den til 1844. For at gøre dette, skal vi gå til Daniel 2.

De fleste adventister kender til Daniel 2. Kong Nebukadnessar havde en drøm, men kunne ikke huske den da han vågnede og endnu mindre tyde den. Spåmænd, stjernetydere, troldkarle og kaldæerne tilbød at tolke den drøm hvis kongen fortalte den for dem. Imidlertid begærede kongen ikke kun at de skulle tyde den men også fortælle indholdet. Men kaldæerne forklarede: "Der findes intet menneske på jorden, som kan meddele kongen det som han vil vide. Nogen konge har jo heller aldrig kunne, hvor stor og mægtig han end var, begærede noget sådant som dette, af en magiker, eller astrolog eller kaldæer." Dan 2,10.

Kongen blev rasende og gøre sig af med hele hoben, inklusiv Daniel. Straks efter, fik kongen imidlertid det svar han søgte. Svaret blev givet til Daniel i et "syn om natten", og han gengav det for kongen.

Drømmen handlede om den store "billedstøtte". Hovedet var af guld, brystet og arme af sølv, maven og hofterne af kobber, benene af jern, og fødderne af delvis jern og delvis ler. Til sidst blev en enorm "sten revet løs ... som ramte billedstøtten på fødderne af jern og ler, og knuste dem.

Det blev knust på en gang; jernet, leret, kobberet, sølvet og guld, og det blev som avner på en tærskelplads om sommeren, og vinden førte det bort, så man ikke mere kunne finde noget spor af den. Men af stenen som havde knust billedstøtten blev et "stort bjerg som opfyldte hele jorden." Daniel 2,34. 35.

Siden tydede Daniel drømmen. Han fortalte kongen at hovedet af guld repræsenterede hans babyloniske rige. Efter det skulle det opstå et andet rige (sølv), og endnu et andet rige (kobber), og så yderligere et rige (jern). Jernriget skal deles (jern og ler) i mindre riger som "ikke skal holde sammen på hinanden, lige så lidt som jern kan forbinde sig med leret." Dan 2,43. Stenene som blev "revet løs uden menneskehænder" er det rige som Gud kommer at oprette, og det skal bestå for evigt.

Vi ved at det første rige var Babylon. Daniel siger at det var dette. Historien oplyser os om at næste rige var Medien-Persien. Det tredje rige var Grækenland, og jernriget var Rom. Jernet og leret som var blandet repræsenterer de europæiske nationer som det romerske imperium blev opdelt i (nogle tolker jernet og leret som forsøg på at forene stat og kirke, hvilket er sket i sandhed under størstedelen af den europæiske historie). Disse riger kom til magten i præcis denne orden — trods at Daniel profeterede om dem flere hundrede år inden det indtraf. Det rige Gud opretter kommer efter Jesu genkomst.

Daniel 2 ser altså således ud:

Guld	Babylon
Sølv	Medien-Persien
Kobber	Grækenland
Jern	Kejserlige Rom
Jern/ler	Europa
Stenen	Kristi andet komme

To vigtige ting må vi lægge mærke til her. Den første er at Daniel 2 udgør den grundlæggende ramme for resten af apokalypsens (endens tids) profetier som vi skal studere i Daniels bog. Med andre ord fuldstændig de øvrige profetier om endens tid indeholdt i Daniel 2. Daniel 2 er fundamentet. De øvrige profetier fylder detaljer ind, som indgår i den tidsramme Daniel 2 præsenterer, hvilken begynder med Babylon og slutter med Kristi andet

komme. Nationerne som beskrives i de andet kapitel er, som vi kommer at se, det samme som beskrives i Daniel 2.

Den andet vigtige punkt handler om de forskellige metaller i drømmen: Babylon—guld, Medien-Persien—sølv, Grækenland—kobber og Rom—jern. Hvert rige som kommer efter foregående har sit eget karakteristiske metal. Romerriget, som symboliseres af jernet, strækker sig imidlertid helt frem til endens tid. Det romerske jern opstår umiddelbart efter Grækenland, og fortsætter videre i tiden til det blandes med ler. Imidlertid er det fortsat jern, bare i en anden form. "... benene af jern, og fødderne af delvis jern og delvis ler" (v 33). Pointen er at jernet, som er en symbol på Rom, strækker sig fra slutningen af det græske vælde til stenen knuser det hele ved Jesu andet komme. I en begyndelse bestod benene af ren jern, men fik siden en blanding af ler. Men der er først jern. Betydningen af dette skal vi komme til senere.

Lad os se lidt tilbage:

Vi har set at dommen over Guds folk indtræffer en gang *efter* år 31 e Kr.

Daniel 2, med sine riger som afløser hinanden — Babylon, Medien-Persien, Grækenland, og Rom (i to perioder), kommer før Jesu andet komme og udgør den profetiske ramme for resten af de historiske endetidsprofetier i Daniels bog.

Til sidst har vi set at det romerske jernrige, som fremstod efter det græske vælde, strækker sig helt ned til tidens afslutning, selvom at det forandrer sig delvist.

Den undersøgende dom - Daniel 7

Hvilket kapitel i Daniels bog giver mest information om den undersøgende dom?

De fleste ville svare Daniel 8. Der har vi den afgørende tekst: Han svarede: »2300 aftener og morgener; så skal helligdommen komme til sin ret igen!« – Dan 8,14.

Det er stadig ikke det rigtige svar. Trods at Daniel 8 giver os vigtig information, er dette skriftsted kun afgørende for at det angiver det rigtige år for dommen. Faktum er at det meste informationen om den undersøgende dom findes i Daniel 7. Hvis vi blot havde Daniel 7 kunne vi stadig bevise den undersøgende dom og give en omtrentligt tidspunkt for den, til de troende.

Daniel 7 er en opsummering af Daniel 2, med den forskel at flere detaljer kommer til. En nat får Daniel et syn i det syvende kapitel. Synet handler om fire store dyr som stiger op af havet. Det første dyr lignede et løve, det andet en bjørn, og det tredje en panter som havde fire vinger og fire hoveder. Det fjerde dyr var ”overmådelig forfærdeligt, frygteligt og stærkt; det havde store tænder af jern, det opslugte og knuste, og det som blev tilbage trampede det under fødderne; det var anderledes end de tidligere dyr og havde ti horn.” Dan 7,4–7.

Hvad er dette for et dyr? I forklaringen af synet får Daniel at vide at de repræsenterer fire konger, eller riger, som kommer til at opstå og at ”det fjerde dyr betyder at et fjerde rige skal opstå på jorden”. Dan 7,23. Det første dyr — løven — ved vi var Babylon. Det andet — bjørnen — symboliserede Medien-Persien. At det ”det rejste sin ene side op” viser at en af disse to nationer i imperiet var dominant. De ”tre ribben” som det havde ”i sit gab, mellem tænderne” anses for at være Lydien, Babylon og Ægypten — de tre nationer som blev besejret af den Medisk-Persiske magt. Panteren repræsenterer næste store verdensimperium som var Grækenland, under Alexander den Store. Det fjerde dyr forstås som det sidste store imperium, Rom.

Under århundreder har en mængde bibelforskere, både jøder og kristne, været enige om præcis denne ordning af de nationer som symboliseres af dyret. Tolkningen *er ikke* adventistisk alene.

Læg mærke til at profetien i Daniel 7 er en parallel til Daniel 2. Daniel 7 giver flere detaljer end Daniel 2, som er den grundlæggende ramme for resten af de profetiske paralleller som vi skal studere.

Både Daniel 2 og 7 lægger tyngdepunktet på det fjerde rige. Og trods at det fjerde rige i de to kapitler illustreres med forskellige symboler — ligner de hinanden. Det første skal forstås at de er det fjerde rige i ordningen i begge syner. Begge opstår efter det græske vælde. Begge beskrives som ”stærke”. Dan 2,40; 7,7. Begge beskrives med ordet ”jern”. Dan 2,40; 7,7. 19. Begge knuser andre magter. Dan 2,40; 7,19. 23. Og begge opdeles i flere ”konger”, eller ”riger”. Dan 2,41. 44; 7,24. Beskrivelserne viser tydeligt at det er samme magt.

I Daniel 7 opstår imidlertid en anderledes magt. Men denne magt er ikke skilt fra det fjerde dyr, det kejserlige Rom. Det vokser nemlig op direkte på det fjerde dyret, midt bland dens ti horn. Denne magt er det ”lille horn”. ”Men medens at jeg betragtede hornene, fik jeg se hvordan et andet horn skød op mellem dem, et lille, for hvilken tre af de forrige horn blev stødt bort; og se det hornet havde øjne som menneskeøjne, og en mund som talte store ord.” – Dan 7,8.

Dette lille horn som voksede op på det fjerde dyr omtales endnu en gang når Daniel vil have en forklaring ”... angående de ti horn på dets hoved, og angående det nye horn, det som siden skød op, og for hvilken tre andre faldt af, det hornet som havde øjne, og en mund som talte store ord, det som var større at se på end de øvrige, det horn som jeg også havde set føre krig mod de hellige og blev dem overmægtige.” Dan 7,20. 21.

Nogle vers senere giver en forklaring på det fjerde dyret med det lille horn:

”Hans svar lød: »Det fjerde dyr betyder, at et fjerde rige skal fremstå på jorden, som skal være forskelligt fra alle de andre riger; det skal opsluge hele jorden og søndertræde og knuse den. Og de ti horn betyder, at der af dette rige skal fremstå ti konger, og efter dem skal der komme en anden, som skal være forskellig fra de tidligere; og han skal fælde tre konger. Og tale mod den højeste og mishandle den højstes hellige; han skal sætte sig for at ændre tider og lov, og de skal gives i hans hånd en tid og to tider og en halv tid.. Men så sættes retten, og hans herredømme fratages ham og tilintetgøres og ødelægges for evigt.” – Dan 7,23–25.

I Daniel 2 så vi at jernmagten opstod efter det græske rige og trods at det fik en indblanding af ler, var det fortsat jern og bestod til endens tid. Det var fortsat den samme magt. I Daniel 7 har vi et specielt dyr for Babylon, et specielt dyr for Medien-Persien, et specielt dyr for Grækenland, og et specielt dyr for Rom. Det lille horn er en del af det fjerde dyr, som opstod straks efter det græske rige. Trods dette fortsætter det fjerde dyr til tidens ende, men så som det lille horn. Pointen er at denne magt som opstår efter Grækenland i Daniel 2, ligesom i Daniel 7, består til endens tid, trods at det ændrer sin fremtoning. Betydningen af dette vil vise sig i næste kapitel.

Vi kan se at det fjerde dyr, og det horn som voksede ud på det, optager den centrale plads i Daniel 7. Det har fået mere plads end alle de andre dyr til sammen. Men det lille horn har til og med fået flere detaljer frem for noget andet dyr, inklusiv det fjerde dyr. Dette fremgår tydeligt at identificeringen af det lille horn har en afgørende betydning.

I århundreder har bibelforskere, udover al tvivl, bevist at det lille horn er en symbol på pavemagten. Og det har man gjort med gode grunde — beviserne stemmer perfekt.

De fleste adventister kender til dette. (Der findes en mængde materialer om profetierne.) Men lad os gøre et tilbageblik uden at gå ind i detaljer:

- For det første er det lille horn en forlængelse af det kejserlige Rom. Og det er selvsagt pavemagten som blev fortsættelsen på det kejserlige Rom.
- Det lille horn skød op blandt de ti barbar folkestammer, hvilket gjorde det af med det kejserlige Roms imperium. Pavemagten som opstod blandt de ti stammer, rykkede tre af dem bort, præcis som Dan. 7,24 siger at de skulle gøre (de ”skal slå tre konger ned”).
- Det lille horn beskrives som at det var ”forskellig” fra det andet horn. Pavemagten er uden tvivl unik i sammenligning med barbarstammerne.
- Det lille horn skulle blive ”større” end det andet horn. Pavemagten blev meget større og stærkere end barbarstammene. Hvordan skulle det ellers kunne rykke tre af dem bort?
- Det lille horn skulle ”tale store ord” og ”ophæve sin tale mod den Højeste”. Pavemagtens krav angående sin magtposition og opgave er virkelig ”store ord” mod Gud.
- Det lille horn skulle ”føre krig mod den Højstes hellige”. Historien viser hvordan mange krige pavemagten har ført mod Guds folk.
- Denne magt skal ”lagt sig på sinde at forandre hellige tider og love”. Når jeg først begyndte at studere denne profeti besøgte jeg en katolsk skole og spurgte efter en katekismus . Jeg slog op i den og læste under overskriften de ti bud, og præcis som jeg fik at vide, manglede det bud som forbød tilbedelse af afguder. Tale om at forandre en lov! Naturligvis kender alle adventister også til den masse pavelige påstande om forandringen af sabbatsdagen fra lørdag til søndag, som f.eks.: ”Over tusinde år inden der findes nogen protestant, ændrede den katolske kirke den dag (for hvile) fra lørdag til søndag, gennem sit guddommelige embede.” – *The Catholic Mirror*, 23. september, 1893.

Det definitive kendetegn, og måske det vigtigste, er at der også blev givet en tidsprofeti som angav længden på pavemagtens virksomhed. De hellige skulle være overgivet i hans hånd under ”en tid og tider og en halv tid”. Dan 7,25. I beskrivelsen af Det lille horn forekommer den første tidsprofeti som gælder endens tid i Daniels bog.

”En tid og tider og en halv tid” er almindeligvis betragtet som tre og et halvt år, af både jødiske og kristne bibelforskere. En ”tid” er det samme som et år. ”Tider” er to år, og ”en halv tid” er et halvt år. I Åbenbaringens bog 12,6. 14 er samme tidsperiode angivet om samme magt på to måder. foruden den metode vi talte om her udtrykkes den også som ”et tusinde to hundrede og tres dage”, eller 1260 dage. I profetisk tid er tre og et halvt år lig med 1260 dage.

Daniel 7 udtrykker Det lille horns magtperiode som tre og et halvt år, eller 1260 dage. Både adventister og andre har brugt dag/år princippet på denne profeti. Jeg skal ikke gå nærmere ind på dag/år princippet her, uden at redegøre for den i del to af denne bog. Der viser jeg at dag/år princippet ikke kun er brugbar, uden også at princippet må bruges i Daniel 7, 8 og 9 for at disse profetier overhoved skal give mening.

Hvis vi bruger dag/år princippet på de 1260 dage får vi lige så mange år, d v s 1260 år. Passer disse ind på pavemagtens magtperiode?

År 1698 studerede Drue Cressner, en britisk bibelforsker, Daniel 7 og åbenbaringens bog. Han drog konklusionen at Det lille horn gjaldt på pavemagten, og at dag/år princippet må bruges på denne profeti. Det betød at noget drastisk ville ske med pavemagten omkring år 1800. Han skriver: ”Dyrets tid slutter omkring år 1800”. LeRoy Froom, *The Prophetic Faith of Our Fathers*, bind 2, s 595.

Vi ved at den sidste arianske magt (et af de udstødte horn), som herskede over Rom, mistede magten der år 538. Derefter fik pavemagten fuldstændig magt over Rom. Præcis 1260 år senere, 1798, invaderede Napoleons general, Berthier, Rom og tog paven som fange. Du kan læse om dette i katolsk litteratur hvor pavens tilfangetagelse beskrives, og hvordan han døde som fange i Frankrig. (Trods at pavemagten fik et dødeligt sår, ved vi at den senere atter kom til at få magt. Daniel 7 dækker over tusinde år i et dusin vers, og har derfor ikke plads til så mange detaljer. Senere, særlig i det 13. kapitel i Åbenbaringens bog, får vi et nærmere indblik i hvad som skete angående slutningen af de 1260 dage og pavemagtens genoplivning.)

Drue Cressner brugte dag/år princippet på pavemagten og forudsagde at noget skulle ske ”omkring år 1800”! *Hans forudsigelse er det samme som om nogen år 1888 skulle have forudsagt hvem som skulle blive præsident i Amerika 1988!*

Anledningen til at han fik sådan ret var at pavemagten passer så præcis ind i profetien. Protestanter har i hundredevis år enstemmigt brugt denne profeti på pavemagten. Luther, Zwingli, Calvin, Melancton, og alle reformatorer under de følgende tre århundreder brugte Det lille horn i Daniel 7 på pavemagten. (For at få en hurtigt indblik i hvorfor så få protestanter bruger denne profeti på pavemagten i dag, kan I læse min lille bog *Hands Across the Gulf*. Pacific Press, 1987.) Selv før reformationen skrev Isaac Abravanel, en jødisk bibelforsker som studerede Daniel 7, følgende: ”Jeg er kommet til den indre overbevisning om at Det lille horn er pavens regering.” LeRoy Froom, *The Prophetic Faith of Our Fathers*, band 2, s 228.

Så langt vi kan se følger Babylon, Medien-Persien, Grækenland, det hedenske Rom og det pavelige Rom hinanden i kronologisk orden. Dette er den præcise rækkefølge i Daniel 7:

- Babylon
- Medien-Persien
- Grækenland
- det hedenske Rom
- det pavelige Rom

Men hvad kommer *efter* det pavelige Rom i profetien?

”Jeg lagde nøje mærke til hornene, og se, et andet horn, som var lille, skød frem imellem dem, og tre af de tidligere horn oprykkedes for at skaffe det plads; og se, dette horn havde øjne som et menneske og en mund, der talte store ord.

Jeg skuede videre: Med eet blev troner sat frem, en gammel af dage tog sæde; hans klædning var hvid som sne, hans hovedhår rent som uld; hans trone var luende ild, dens hjul var flammende ild. En strøm af ild flød ud og strømmede frem derfra. Tusinde tusinder tjente ham, og titusind titusinder stod ham til rede. Derpå sættes retten, og bøgerne lukkedes op. [...]

og magt og ære og herredom gaves ham, og alle folk, stammer og tungemål skal tjene ham; hans magt er en evig magt, aldrig går den til grunde, hans rige kan ikke forgå.” – Dan 7,8–14.

Vers 8 beskriver Det lille horns magt. Men hvad kommer umiddelbart efter dette i vers 9 og 10? ”Troner” sættes frem og ”den gamle af dage” kom, hvilket vi genkender som Gud. Vi ser også flammende ild og ”tusinde gange tusinde og ti tusinde gange ti tusinde” som stod overfor Gud, og til sidst bliver ”bøger åbnet”. Dette skildrer i virkeligheden en rettergang i himlen!

Læs nogle vers 8 til 10 en gang til! Nok ser vi en slags guddommelig rettergangs sceneri, og af beskrivelsen af at dømte undergår rettergangen åbenlyst i himlen.

Hvad følger efter dette domssceneri? Gud opretter sit rige — et rige som ”skal ikke ødelægges”. Vers 14. Når opretter Gud til slut sit rige? Ved Jesu andet komme.

Se særlig på hvordan begivenhederne følger efter hinanden i disse vers. Dette er den afgørende sekvens. Først har vi Det lille horn (som i alle tre tekstsammenhænge vokser ud fra det fjerde dyr), derefter holdes et rettergangs sceneri i himlen og til sidst opretter Gud sit rige.

Det lille horn. Dommen i himlen. Gud opretter sit rige. Læs disse vers igen og igen til du kan se denne rækkefølge. Du må forstå det.

Denne rækkefølge er så vigtig at den gentages i dette kapitel.

”... hvorledes dette horn [pavemagten] førte krig mod de hellige og overvandt dem, *indtil den gamle af dage kom og retten blev givet den højstes hellige [dommen] og tiden kom, da de hellige tog riget i eje.* – Dan 7,21. 22.

Igen er det den samme kronologiske orden: Det lille horn (pavemagten), dommen og Guds rige.

Rækkefølgen er så vigtig at den til og med en yderligere tredje gang gentages i samme kapitel:

”Og tale mod den højeste og mishandle den højstes hellige; han skal sætte sig for at ændre tider og lov, og de skal gives i hans hånd en tid og to tider og en halv tid.

Men så sættes retten, og hans herredømme fratages ham og tilintetgøres og ødelægges for evigt.

Men riget og herredømmet og storheden, som tilhørte alle rigerne under himmelen, skal gives den højstes helliges folk; dets rige er et evigt rige, og alle magter skal tjene og lyde det. – Dan 7,25–27.

Her ser vi en beskrivelse af Det lille horns magt, som ophører ved slutningen af den første profeti om endens tid i Daniel, hvilket skildrer en periode af dette lille horns magt. Efter Det lille horn kommer dommen. Og til sidst opretter Gud sit rige.

Denne rækkefølge i Daniel 7, ser ud således:

1. Det pavelige Rom (det lille horn)
2. Dommen
3. Oprettelsen af Guds rige

Lad os se hele den kronologiske rækkefølge i 7. kapitel, parallelt med det 2. kapitel:

Daniel 2	Daniel 7
Babylon	Babylon
Medien-Persien	Medien-Persien
Grækenland	Grækenland
Det hedenske Rom	Det hedenske Rom
Det pavelige Rom	Det pavelige Rom
	Dommen i himlen
Guds rige	Guds rige

Fra denne struktur kan vi se at alt som sker i Daniel 2 og 7 er kronologisk. Hvad er det som gør at denne orden viser at dommen sker i himlen?

Det første var Babylon. Efter Babylon kom Medien-Persien. Efter Medien-Persien kom Grækenland. Efter Grækenland kom Rom — det hedenske og det pavelige. *Efter det hedenske og pavelige Rom kom dommen. Og til slut oprettede Gud sit rige.*

Det fremkommer klart at dommen indtræffer efter Det lille horns magt, som skildres i profetiens ”tid og to tider og en halv tid” i Daniel 7 — den første tidsprofeti i bogen som strækker sig til endens tid. Men hvornår ophørte Det lille horns magtperiode?

Babylons rige varede frem til år 539 f Kr. *Efter Babylon kom Medien-Persien som ihavde magten frem til år 331 f Kr, og derefter kom Grækenland som regerede til år 168 f Kr, da det hedenske og pavelige Rom tog ved. Den anden periode af Roms magtperiode sluttede år 1798 ef. Kr. Efter romarrigetets anden periode — efter 1798 ef. Kr — kommer domsscenen i himlen!*

Ser du pointen? Efter Babylon (–539 f Kr) kom Medien-Persien. Efter Medien-Persien (–331 f Kr) kom Grækenland. Efter Grækenland (–168 f Kr) kom Rom. Efter Rom (–1798 e Kr) kom dommen i himlen. Og efter dommen i himlen opretter Gud sit rige!

Babylon (–539 f Kr)

Medien-Persien (–331 f Kr)

Grækenland (–168 f Kr)

Kejserlige/Pavelige Rom (–1798 e Kr)

Dommen i himlen

Guds rige

For at understrege gentager jeg dette endnu en gang: Efter tidsprofetien; ”tid og tider og en halv tid” om Det lille horn som sluttede 1798, har vi en domscene i himlen. Dommen må derfor indtræffe *efter* 1798!

Ud fra Daniel 7 alene, kan vi se at dommen i himlen indtræffer efter 1798, men *før* Jesu andet komme. Og dette passer ind på vor forståelse af den undersøgende dom som begyndte 1844, eller det som vi ibland kalder ”dommen før ankomsten”. Det stemmer helt perfekt.

Hvem er berørt af denne dom? I vers 22 læste vi at ”retten blev givet den højstes hellige”. Andre versioner skriver at dommen holdes for de helliges ”regning”, eller til de helliges ”fordel”. Det er åbenbart at de hellige er blandt dem som dømmes. Hvordan kan dommen ellers gives for de helliges regning, eller fordel? De er involverede. Men hvordan? De kan ikke udføre dommen eftersom de endnu ikke er i himlen (Kristus er ikke vendt tilbage). I denne bogs første kapitel så vi at Guds folk vil blive dømt nogen sinde efter år 31 e Kr (dommen i Daniel 7 er enig i det). Vi ser også at denne dom er til deres fordel, og som et resultat af dommen vil de tage Guds rige i besiddelse. Det ser ud som om de selv bliver dømt overfor universets tilskuere. Og at resultatet af deres dom bliver til deres fordel.

Virker det bekendt? En rettergang i himlen for de troende, overfor universets indbyggere, hvilket sker tæt ved endens tid, efter 1798. Det indebærer naturligvis at dette sceneri beskriver den undersøgende dom.

Hvad har vi lært ind til nu? Jo, at:

1. Dommen af Guds folk indtræffer efter 31 e Kr
2. Dommen af Guds folk indtræffer efter 1798 e Kr
3. Dommen af Guds folk sker før Jesu andet komme

Men selvom 1798 ligger tæt ved 1844 må vi fortsætte vor søgen efter beviser for det. Daniel 8 og 9 kommer at opnå det målet.

Dommen er det samme som helligdommens renselse - Daniel 8

I Daniel 8 kommer vi at se en gentagelse af Daniel 7, trods at visse detaljer fra Daniel 7 ikke er med. Scenariet ligner i begge kapitler, udenom at andet aspekter pointeres i Daniel 8.

Ligesom Daniel 2 og 7 er Daniel 8 er opdelt i to hoveddele; dels et profetisk syn, og dels en forklaring på synet. De første fjorten vers handler om en vædder, en gedebuk, et lille horn, og renselsen af helligdommen. Den anden halvdel af kapitlet — vers 15 til 27 — forklarer betydningen af vædderen, bukken og Det lille horn. Renselsen af helligdommen forklares *derimod ikke*.

Lad os studere synet i Daniel 8.

”I kong Belsazzars tredje regeringsår viste der sig et syn for mig, Daniel; det kom efter det, som tidligere havde vist sig for mig.” – Dan 8,1.

Under den babyloniske konge Belsazzars regering, fik Daniel et syn. Dette syn blev således givet under Babylons tid. Hvad så Daniel?

”Da løftede jeg mine øjne og skuede, og se, en vædder stod ved floden; den havde to store horn, det ene større end det andet, og det største skød op sidst. Jeg så vædderen stange mod vest, nord og syd; intet dyr kunne modstå den, ingen kunne redde af dens vold, og den gjorde, hvad den ville, og blev mægtig.” – Dan 8,3. 4.

I synene så Daniel en vædder med to horn. Denne vædder flyttede sig til tre forskellige retninger og intet dyr kunne stoppe ham. Og vædderen blev ”stor”.

Det første af synene handler altså om en vædder.

Hvad kom sidenhen?

”Videre så jeg nøje til, og se, en gedebuk kom fra vest farende hen over hele jorden, men uden at røre den; og bukken havde et anseligt horn i panden. Den kom hen til den tvehornede vædder, som jeg havde set stå ved floden, og løb imod den med ubændig kraft.” – Dan 8,5. 6.

Daniel så sidenhen en buk som angreb vædderen.

”Jeg så, hvorledes den, da den nåede vædderen, rasende stormede imod den, stødte til den og sønderbrød begge dens horn; og vædderen havde ikke kraft til at modstå den, men bukken kastede den til jorden og trampede på den, og ingen reddede vædderen af dens vold. Derpå blev gedebukken såre mægtig; men som den var allermægtigst, brødes det store horn af, og i stedet voksede fire andre frem mod alle fire verdenshjørner.” – Dan 8,7. 8.

Gedebukken som havde et anseligt horn i panden, ødelagde vædderen som var før ham. Denne gedebuk blev ”meget stor”, brød det store horn af senere, og fire ”andre anseelige” horn voksede ud i stedet.

Efter frafaldet af gedebukkens horn, voksede andre magter ud til himlens fire retninger.

”Men fra det ene af dem skød et andet og lille horn op, og det voksede umådeligt mod syd og øst og mod det herlige land og det voksede helt op til himmelens hær, styrtede nogle af

hæren og af stjernerne til jorden og trampede på dem. Og det hovmodede sig mod hærens øverste; hans daglige offer blev ophævet, og hans helligdoms sted kastedes til jorden.

Og på alteret for det daglige offer lagdes en misgerning; sandheden kastedes til jorden, og hornet havde lykke med, hvad det gjorde.” – Dan 8,9–12.

Efter gedebukken, optræder Det lille horn. Det voksede til forskellige greb udad jorden, og siden voksede det opad, ”helt op til himmelens herskere”. Det slog sandheden ned til marken og blev ”overmådelig” stort.

Hidtil har Daniel set en vædder, en gedebuk, og derefter Det lille horn.

Det som sker siden i synet er at han hører to hellige mænd tale. Det ene spørgsmål den anden om alt som Daniel havde set:

”Da hørte jeg en hellig tale, og en anden hellig spurgte den talende: »hvor lang tid gælder synet om, at det daglige offer ophæves, ødelæggelsens misgerning opstilles, og helligdommen og hæren nedtrampes?

Han svarede: »2300 aftener og morgener; så skal helligdommen renses!” – Dan 8,13. 14.

Synet slutter med at helligdommen renses! Det er det sidste som sker i Daniels syn. Tiden angives for renselsen af helligdommen, men derefter afsluttes synet. Det som er vigtigt her, er at synet slutter med at helligdommen renses.

Daniels syn kan derfor stilles således op:

Vædder

Gedebuk

Lille horn

Helligdommen renses

Læs Daniel 8,1–14 *gentagende gange* indtil du kan se rækkefølgens orden: *vædder, gedebuk, lille horn, helligdommen renses*. Dette må du forstå.

Den første halvdel af Daniel 8 gav synet, og den anden halvdel forklarer den. I Daniel 8,15–18 opfordrer englen Gabriel — ”udlæg dette syn”. Gabriel siger: ” Se, jeg vil kundgøre dig, hvad der skal ske i vredens sidste tid.” Læg mærke til at Gabriel siger at ”synet gælder endens bestemte tid” — en point som er så vigtig at han gentager dette en gang til i vers 19. ”Derefter sagde han: – Se, jeg vil kundgøre dig, hvad der skal ske i vredens sidste tid; thi synet gælder endens bestemte tid.”

Hvad var det for dyr?

”Vædderen som du så, han med de to horn, betyder Mediens og Persiens konger.” vers 20.

Har vi ikke stødt på det rige før? Var det ikke brystet og armene af sølv i Daniel 2 og bjørnen i Daniel 7? Her er det igen, symboliseret af en vædder. Du behøver ikke tage nogens ord på det, eller gå til verdenshistorien. Bibelen siger det selv til os!

Læg mærke til nogle få paralleller mellem Medien-Persiens bjørn i Daniel 7 og Medien-Persiens vædder i Daniel 8. Begge dyr var asymmetriske: bjørnen rejste sin ene side op (7,5); hvilket modsvarer at hornet havde forskellig størrelse, et var højere end det andet (8,3). Bjørnen havde også tre ribben mellem tænderne. De anses for at være Lydien, Babylon og Egypten — tre nationer som Medien-Persien knuste. Vædderen i Daniel 8 drager ud og erobrer i tre retninger: mod vest (Babylon), mod syd (Ægypten), og mod nord (Lydien).

Men en logisk spørgsmål følger nu: Hvilken vej har Babylon gået? Babylon fremkommer i Daniel 2 og 7, men hvordan er det med 8? Trods at synerne i Daniel 8 gives under Babylons regeringstid, er denne nation ikke omtalt i profetien. En almindelig forklaring er at det var ved slutningen af sin magt når synerne i Daniel 8 blev given. Eftersom nationen snart skulle forlade verdensarenaen, burde den ikke omtales mere. Trods at dette svar har en vis gyldighed, findes der et bedre svar, som jeg skal komme ind på det i næste kapitel.

Hvor som helst begyndte synet i Daniel 8 med en vædder, hvilken er et symbol på det Medien-Persiske rige. Hvad betyder så gedebukken som kom efter?

Gabriel siger: ”Men bukken er Grækenlands konge, og det store horn i dets pande er den første konge. Men at det brast sammen, og at fire andre opstod i dets sted, det betyder at fire riger skal opstå af hans folk, dog ikke jævnbyrdige med ham i kraft.” Dan 8,21. 22.

Grækenland!

Har vi ikke støtte på det riget forud? Var det ikke legemet på billedstøtten i Daniel 2, og panteren i Daniel 7? Den første konge er uden tvivl Aleksander den Store, som førte det græske rige til sit højdepunkt. De fire konger er Aleksanders fire generaler som delte imperiet op mellem hinanden efter Aleksanders død (”brast sammen”). Igen behøver ingen at spekulere over hvilket riget er. Bibelen selv nævner det for os!

Læg også mærke til parallellerne mellem gedebukken i Daniel 8 og panteren i Daniel 7. Begge efterfølger Medien-Persien. Panteren havde fire vinger (7,6), medens gedebukken ”fløj” over jorden uden at røre ved jorden (8,5). Panteren havde også fire hoveder (7,6), medens gedebukken fik fire nye horn efter at det store blev brudt af (8,8).

Vædderen repræsenterede altså Medien-Persien, og gedebukken repræsenterede Grækenland. Men hvad betyder Det lille horn som kom sidenhen?

”Men i deres herredømmes sidste tid, [de fire generalerne, eller hornet i Aleksanders delte imperium], når overtrædelserne har gjort målet fuldt, skal en fræk og rænkefuld konge fremstå. Hans magt skal blive stor, dog ikke som hins; han skal tale utrolige ting og have lykke med, hvad han gør, og gennemføre sine råd og ødelægge mægtige mænd.

Mod de hellige skal hans tanke rettes; hans svigefulde råd skal lykkes ham, og han skal sætte sig store ting for og styrte mange i ulykke i deres tryghed. Mod fyrsternes Fyrste skal han rejse sig, men så skal han knuses, dog ikke ved menneskehånd.” – Dan 8,23–25.

Naturligvis repræsenterer Det lille horn den frygtelige magt som kom frem efter at det græske rige var brudt sammen. Dette var den sejrrige magt som gjorde det ud for Guds folk. Inden vi identificerer denne magt (som vi allerede kender til) skal vi lægge mærke til at vædderen som symboliserede Medien-Persien beskrives som ”stor” (8,4). Gedebukken blev beskrevet som ”meget stor” (8,8). Alligevel beskrives Det lille horns magt som ”overmådelig stor” (8,9). Hvilken nation den end beskriver, så var den større end de to tidligere magter.

Efter Medien-Persien og Grækenland i Daniel 2 fulgte næste magt som var Rom, og det repræsenteres af det hårdeste metal af alle, jern. Her lægges der mere vægt på det hedensk politiske Rom end det pavelig religiøse. Efter Medien-Persien og Grækenland i Daniel 7 kom det kejserlige og pavelige Rom, symboliseret af det frygteligste af alle dyr. I Daniel 8 åbenbarede der sig en magt efter Medien-Persien og Grækenland, en som var større end nogen af de to forrige.

Den magt må forstås at være Rom!

Vi så tidligere i Daniel 2, at forskellige metaller repræsenterede rigerne som er: guld for Babylon, sølv for Medien-Persien, og kobber for Grækenland. Siden så vi et andet metal for Rom, jern. Jernet som begyndte efter Grækenland (i benene), fortsatte videre i fødderne, trods at fødderne fik en indblanding af ler — frem til endens tid, hvor Gud skal oprette sit rige. Dette understreger at Rom afløste Grækenland og fortsætter til endens tid, men er den sidste del i en anden periode.

I Daniel 7 så vi forskellige dyr som repræsenterede rigerne, inklusiv det fjerde vilddyr — som symboliserede det kejserlige Rom. Endog var Det lille horn — pavemagten — en del af det fjerde dyr. Det var ikke et separat rige. Det fjerde dyr, ligesom jernet i Daniel 2, efterfulgte det græske rige og fortsætter til endens tid, men med en anden skæbne.

Samme princip gælder for Det lille horns magt i Daniel 8. Det opstod efter det græske rige (8,23), og alligevel fortsætter det til endens tid, da det skal udslættes ”uden menneskehånd” — på samme måde som stenen, som repræsenterede Guds rige, blev revet løs

”uden menneskehånd” — et symbol for guddommelig indgriben. På samme måde som magterne i de tidligere parallelprofetier, opstår dette lille horn efter det græske rige, og fortsætter til endens tid.

Dette lille horn symboliserer altså både det kejserlige Rom og pavelige Rom. Eftersom det kejserlige Rom afløste det græske rige fortsætter pavemagtens periode til endens tid. De forskellige perioder er lidt sværere at se i Daniel 8 end i de tidligere kapitler, men de findes der. Både Dr William Shea fra Biblical Research Institute ved Generalkonferensen, og Dr Gerhard Hasel fra Andrew University Seminaries har, i *Daniel and Revelation Committee Series*, bind 2, har skrevet om Det lille horns kejserlige og pavelige perioder i Daniel 8.

Uden at gå ind på detaljer her, viser de hvordan de første vers beskriver Det lille horns horisontale ekspansion da det udbreder sig over jordens ydre (8,9). Denne horisontale periode, tror de, handler om den kejserlige periode af Rom når at udbrede sit imperium i verdens lande. De følgende vers beskriver derimod den religiøse udøvelse da Det lille horn ophører sig vertikalt, mod himlen — mod ”fyrsternes Fyrste” og helligdommen i himlen. Det beskriver den pavelige perioden af Rom da det med sit religiøse system bemægtiger sig privilegier som kun tilhører Gud. Det lille horn har således to perioder, den horisontale (kejserlige) udbredelse over jorden, og et vertikalt angreb (pavemagten). Vi skal se nærmere på dette i den anden del af denne bog.

Den vigtige Pointe her er at Det lille horn, hvilket kommer efter vædderen og gedebukken, symboliserer Rom i dets to perioder, den kejserlige og pavelige. Imidlertid lægges tyngdepunktet her, ligesom i Daniel 7, på den pavelige periode.

Bemærk nogle paralleller mellem Det lille horn i Daniel 7 og Det lille horn i Daniel 8, hvilket virkelig beviser at det handler om samme magt.

1. Begge beskrives med samme symbol, et horn.
2. Begge er forfølgende magter. Se 7,21. 25; 8,10. 24.
3. Begge ophører sig selv og er blasfemiske. Se 7,8. 20. 25; 8,10. 11. 25.
4. Begge angriber Guds folk. Se 7,25; 8,24.
5. Begge virksomheder afgrænses indenfor profetiske tidsrammer. Se 7,25; 8,13. 14.
6. Begges tid strækker sig til endens tid. Se 7,25. 26; 8,17. 19.
7. Begge udslettes på en overnaturlig måde. Se 7,11. 26; 8,25.

Dette viser klart at Det lille horn i Daniel 8 er Rom.

I tolkningen af Daniel 8 har vi hidtil set at vædderen er Medien-Persien, gedebukken Grækenland, og Det lille horn Rom. Ordenen er følgende:

Medien-Persien (vædder)

Grækenland (buk)

Rom (lille horn)

Efter Det lille horn, i synet, kom helligdommens renselse. I forklaringen af synet ledsages også Det lille horn som en henvisning til helligdommens renselse.

”Synet om aftenerne og morgenerne, hvorom der var tale, er sandhed. Men du skal lukke for synet; thi det gælder en fjern fremtid.

Men jeg, Daniel, lå syg en tid lang; så stod jeg op og udførte min gerning i kongens tjeneste. Jeg var rædselslagen over synet og forstod det ikke.” – Dan 8,26. 27. Dermed afsluttes Daniel 8.

Ved første øjekast ser ikke disse vers uden at det har med helligdommens renselse i vers 14 at gøre. Imidlertid er den bogstavelige gengivelse af Daniel 8,14: ”Indtil 2300 *aftener og morgener*, siden skal helligdommen renses”. Derfor henviser ”... synet om aftenerne og morgenerne” i vers 26 til at helligdommen skal blive renseset. I forklaringen af synet, præcis som i selve synet, kommer henvisningen til helligdommens renselse *efter* Rom. Den del af

synet som har med helligdommens renselse at gøre, forklares imidlertid ikke eftersom Daniel 8 afsluttes med at Daniel ikke forstod det. Da alt andet i Daniel 8 (vædderen, bukken, Det lille horn) blev tydeligt forklaret, er det naturligt at det var den del som handlede om renselsen af helligdommen — synet om aftnerne og morgnerne, som han ikke forstod. Han forstod åbenbart alt andet.

Pointen er at forklaringen af synet blev givet i præcis samme orden som selve synet havde.

Synet i Daniel 8	Forklaringen af synet
Vædderen (v 3, 4)	Medien-Persien (v 20)
Gedebukken (v 5–8)	Grækenland (v 21)
Det lille horn (v 9–12)	Kejserlige/Pavelige Rom (v 23–25)
”Indtil to tusinde tre hundrede aftener og morgener, siden skal helligdommen renses” (v 14)	”... synet om aftnerne og morgnerne ... [ikke forklaret] er sandhed” (v 26)

I Daniel 7 forekommer der tre nationer — Medien-Persien, Grækenland og Rom — efter hinanden og ledsages af dommen i himlen. I Daniel 8 forekommer disse tre nationer (Medien-Persien, Grækenland, Rom) — i samme rækkefølge som i Daniel 7 — men de ledsages af helligdommens renselse i himlen. På samme måde som dyrene forekommer i parallel orden i de to syner og repræsenterer samme magter, forekommer dommen i Daniel 7 parallelt med renselsen af helligdommen i Daniel 8, og beviser at det er samme begivenhed!

Daniel 7	Daniel 8
Babylon (løve)	_____
Medien-Persien (bjørn)	Medien-Persien (vædder)
Grækenland (panter)	Grækenland (gedebuk)
Det hedenske Rom (det fjerde dyr)	Det hedenske Rom (hornets politiske udbredelse)
Det pavelige Rom (Det lille horn)	Det pavelige Rom (hornets religiøse udbredelse)
Dommen i himlen	Helligdommen renses
Gud opretter sit rige	_____

Bjørnen (Medien-Persien) i Daniel 7 er en parallel til vædderen (Medien-Persien) i Daniel 8, eftersom de handler om det samme.

Panteren (Grækenland) i Daniel 7 er en parallel til gedebukken (Grækenland) i Daniel 8, eftersom de handler om det samme.

Det fjerde dyr og dets lille horn (Rom) i Daniel 7 er en parallel med Det lille horn (Rom) i Daniel 8, eftersom det handler om det samme.

Og dommen i Daniel 7 er en parallel med renselsen af helligdommen i Daniel 8, eftersom de handler om det samme! Dommen og renselsen af helligdommen er synonyme som optræder efter Rom i begge profetier!

Studér disse to kapitler indtil du klart kan se parallellerne mellem dommen i Daniel 7 og renselsen af helligdommen i Daniel 8. Dette er det afgørende punkt!

Disse paralleller beviser kun at dommen og renselsen af helligdommen er samme begivenhed, men findes der ikke flere beviser? Udover parallellernes gensidighed i de begge profetiske opstillinger, deler de foregående magter også nogle ligheder. Viser selv begrebet dommen og helligdommen ligheder?

Naturligvis! Helligdommens renselse i den gamle pagt var den årlige domsdag. I tusindvis år, fra den tid tabernaklet oprettes i ørkenen til idag, har jøderne fejret renselsen af

helligdommen (Yom Kippur) — forsoningsdagen — som den store domsdag. Ransagelse, omvendelse og bekendelse af synd er det væsentlige for Yom Kippur, forsoningsdag.

Studér følgende citater fra en gammel jødisk kilde angående forsoningsdagen, da helligdommen blev rensat:

”Gud satte sig på sin *trone* for at *dømme* verden, samtidig med at dommere, forsvarere, sagkyndige og vidner. Bøger med optegnelser åbnedes der hver menneskes signatur fandtes skriften. Da blev der stødt i den vældige trompet og en stille, svag røst hørtes; englene bævede og sagde at dette er *dommens dag*: eftersom hans tjenere ikke er rene overfor Gud. Som en fårehyrde inspicerer sin hjord, og lader dem alle passere ind sig ved hjælp af staven, så lader Gud hver levende sjæl stilles over for ham for at fastsætte og begrænse hver skabnings liv, og bestemte dens endelige skæbne ... På forsoningsdagen bliver det *beseglet* hvem som skal leve og hvem som skal dø.” – *Jewish Encyclopedia*, ”Day of Atonement”.

Trods at den adventistiske forståelse af den undersøgende dom ikke er *præcis* lig denne redegørelse, så ligner den. Tror vi ikke også at dommens tid indbefatter bøger som indeholder folkets navne, og er en tilfældighed hvor spørgsmål om liv eller død besluttet? Læg der ud over mærke til hvordan denne redegørelse har lignende forestillinger om rettergangs sceneriet i Daniel 7 som illustration på den undersøgende dom. Begge taler om Gud, eller som Daniel 7,22 udtrykker det, ”den gamle af dage”. Begge nævner troner. Denne redegørelse taler om ”bøger med optegnelser bliver åbnet”, og Daniel 7 fortæller om ”bøger” som åbnes. Begge handler om dommen. Se Dan 7,10. 22. 26. Begge har engle som er blandet ind i domsscenen. Daniel 7 handler om en slags endelig opsummering, og denne redegørelse gør det åbenbart også.

I jødisk tankegang er forsoningsdagen den sidste mulighed for at en person kan omvende sig fra synd. Rabbineren Yechiel Eckstein beskriver Yom Kippur som ”vor sidste anledning til at komme ind til Gud og bønfalde om en barmhjertig dom”. *Jews and Judaism*, s 125 (Word Books, Waco, Teksas, 1848).

På forsoningsdagen hilste jøderne hinanden med en hebræisk sætning som egentlig betyder ”Må du blive forseglet i Livets bog for evigt”.

På mit kontor har jeg en bønnebog for forsoningsdagen. Den er fuld af bønner som rettroende jøder bad under den højhellige forsoningsdag. Hvad bad de i denne tid? ”Retfærdiggør os i dommen ... fortie anklageren (Satan), og lad forsvareren overtage hans plads ... og som en følge af hans forsvar, tilkendegav at jeg har fået forladelse ... udslette folkets overtrædelser, de som er blevet frelst [Israel] ... Han, den gamle af dage, sidder som dommer ... Med velsignelse, nåde og styrke må vi komme i hu og besegles i Livets bog af Dig.”

Besegles! Livets bog! Til sidst til omvendelse! Hvem som skal leve og hvem som skal dø! Dommens dag! Bøger med oplysninger! forsvare os i dommen! Fortie anklageren! udslette overtrædelserne!

Denne forestilling om forsoningsdagen stemmer præcis med hvad adventisterne i årevis har undervist om den undersøgende dom. Ikke undres over om dommen i Daniel 7 og renselsen af helligdommen optræder parallelt. Det er samme begivenhed.

Vi så også i vort studie af Daniel 7 hvor Medien-Persien ophørte år 331 f Kr. Hvis det sluttede i år 331 f Kr i Daniel 7 må samme magt være ophørt ved samme tid i Daniel 8 — d v s år 331 f Kr. Derefter kom Grækenland som mistede sin magt år 168 f Kr i Daniel 7. Naturligvis ophørte Grækenland år 168 f Kr i Daniel 8 også. Efter det Græske rige kom Rom som i Daniel 7 skildres frem til 1798 e Kr. Naturligvis herskede den romerske magt frem til 1798 e Kr i Daniel 8 også. Efter 1798 i Daniel 7 kommer dommen i himlen, hvilket er det samme som helligdommens renselse i Daniel 8. Begge disse begivenheder — dommen og

renselsen af helligdommen — som optræder efter den sidste romerske periode — må indtræffe efter 1798.

Eftersom dommen i himlen indtræffer efter 1798, må renselsen af helligdommen faktisk også gøre det. De begynder åbenbart samtidigt eftersom de er synonyme. Derfor indtræffer helligdommens renselse efter 1798!

Bemærk følgende opstilling:

Daniel 7	Daniel 8
Babylon (løve)	_____
Medien-Persien (bjørn)	Medien-Persien (vædder)
Grækenland (panter)	Grækenland (gedebuk)
Rom (dyr/horn)	Rom (lille horn)
Dommen i himlen	Helligdommens renselse

Efter Medien-Persien (–331 f Kr) kom Grækenland. Efter Grækenland (–168 f Kr) kom Rom. Efter den sidste romerske periode (–1798 e Kr) bliver helligdommen rensat!

Vi fik at vide at synet gjaldt ”endens tid”, og helligdommens renselse indtræffer i slutningen af synet. Den eneste helligdom som der kan henvises til her, er naturligvis helligdommen i himlen (så levende beskrevet i Hebræerbrevet), eftersom ingen anden helligdom eksisterer. Den sidste helligdom blev ødelagt mere end 1700 år før den sidste romerske periodes dødssår 1798, og renselsen må finde sted efter den tid.

Det er interessant at lægge mærke til at århundredet før adventismen fandtes, troede jøderne på en helligdom i himlen. Talmud, Midrash, og andre ældre jødiske kilder talte om ”den himmelske helligdom” og ”templet i himlen”. De tror også at Mikael var ypperstepræsten som gør tjeneste i den himmelske helligdom, og går i forbøn for Guds folks regnskab mod djævelens anklager! *Jewish Encyclopedia* ”Angeology” siger: ”Rabbinerne taler om Mikael (Metatron) som den himmelske hærskares befalingsmand, og ypperstepræsten hvilken tilbyder offer i templet deroppe.” I en gammel jødisk kilde står der: ”Mikael og Samael [Satan] står overfor den Guddommelige. Satan anklager Israel, medens Mikael understreger deres fortrinsret.” – *Midrash Rabbah on Eksodus*, Soncino ed. bind 1, s 222.

Studér nøje de parallelle begivenheder i Daniel 7 og 8. Læs kapitlet igen og igen, indtil du ser at magterne i Daniel 7 og 8 følges op, og at dommen i Daniel 7 og renselsen af helligdommen i Daniel 8 er synonyme, som må indtræffe efter 1798.

Lad os gøre et tilbageblik:

1. Dommen af Guds folk sker efter korset og før den anden ankomst.
2. Dommen af Guds folk fremstilles i Daniel 7 som en noget der indtræffer efter 1798.
3. Dommen af Guds folk i Daniel 7 indtræffer parallelt med helligdommens renselse i Daniel 8. De er samme begivenheder.
4. Helligdommens renselse må derfor ske efter 1798.

Vi er nu kommet nærmere den specifikke tid for renselsen af helligdommen i Daniel 8, og konstateret at den indtræffer efter år 1798. Trods at vi kom nærmere 1844 gennem Daniel 7 og 8, er vi endnu ikke kommet helt frem til det præcise år ved hjælp af dette kapitel.

Men det kommer vi at gøre i Daniel 9.

1844 ef. Kr. fastsættes - Daniel 9

Inden vi går i gang med Daniel 9, så husk så at Daniel 2 bestod af et profetisk syn med en fuldstændig forklaring. Selv Daniel 7 bestod af et profetisk syn med en fuldstændig forklaring, men Daniel 8 bestod af et profetisk syn med kun en *delvis* forklaring af synet. Vædderen, gedebukken, og Det lille horn forklares til fulde. Det eneste som ikke blev forklaret var de 2300 aftener og morgner angående helligdommens renselse.

Daniel 9 derimod, har intet syn uden kun en forklaring som gives i slutningen af kapitlet.

Vi har således Daniel 2 — et syn med en fuldstændig forklaring; Daniel 7 — et syn med en fuldstændig forklaring; Daniel 8 — et syn men kun en delvis forklaring, og Daniel 9 — kun en forklaring.

Hvad forklarer Daniel 9?

Det meste af Daniel 9 består af Daniels bøn for Israels befrielse. Bønnen er bekendelse, anger og anrøb om forladelse: ”Ak, herre, du store, forfærdelige Gud, som holder fast ved pagten og miskundheden mod dem, der elsker dig og holder dine bud! Vi har syndet og handlet ilde, været gudløse og genstridige; vi veg fra dine bud og vedtægter” (v 4, 5.) Bønnen er en anrøbelse til Gud at lade sin ”vrede og harme vende sig fra din by Jerusalem, dit hellige bjerg” (v 16).

Det som er vigtigt her er at Daniel *ikke* beder om nogen forklaring. Han spørger ikke på nogen måde Gud om hvorfor fangenskabets ramte Israel. Daniel vidste hvorfor alt dette var sket og på grund af ”ved vore synder og vore fædres misgerninger er Jerusalem og dit folk blevet til spot for alle vore naboer.” (v 16).

Han bad ikke om nogle svar i bønnen og han søgte ingen forklaring. Til sidst vi så at Daniel ikke forstod, at det var i slutning af Daniel 8, og det gjaldt synet om helligdommens renselse.

Hvad skete der siden da?

”... medens jeg altså endnu så talte i min bøn, kom Gabriel til mig i flyvende hast, den mand som jeg forud havde set i mit syn; og det var ved tiden for aftenofret” (v 21).

Hvem var det som kom? Gabriel. Sidst vi så Gabriel var i Daniel 8. Daniel viser faktisk bagud til synet da han havde set Gabriel, og der nogen havde sagt: ”Gabriel, udtyd synet for denne.” – Daniel 8,16. Imidlertid havde Gabriel ikke givet en fuldstændig forklaring på Daniel 8.

Hazon, mareh

Her er det til stor hjælp at tage et hurtigt blik på det hebræiske. I Daniel 8 bruges to forskellige ord for synet som var blevet oversat til samme ord, d v s *syn*. De to ord er *hazon* og *mareh*.

”I kong Belsassars tredje regeringsår så jeg, Daniel, et syn [*hazon*], en som kom efter den jeg havde set forud.” Dan 8,1. Næste vers fortsætter: ”Da jeg nu i dette syn [*hazon*] så til...” Ordet *hazon* omfatter hele synet i Daniel 8.

Men når Daniel henviser særlig til den del som handler om de 2300 dage og helligdommens renselse, bruger han et *andet* ord for *syn*.

”Og synet [*mareh*] om aftener og morgener, som det her siges om er sandhed ... og jeg var forundret over synet [*mareh*], men ingen forstod det.” – Dan 8,26. 27.

Ordet *mareh* kommer fra den hebræiske rod *ra'ah*, som betyder ”at se”. Ibland er det blevet oversat med *fremtrædende*.

Hvor som helst bruges to forskellige ord for synet i Daniel 8 — *hazon* dækker hele synet i kapitlet, og *mareh* henviser specifikt til de 2300 dage. Disse to ord optræder også i Daniel 9.

”... medens jeg altså endnu så talte i min bøn, kom Gabriel til mig i flyvende hast, den man som jeg forud havde set i mit syn [*hazon*]... Han underviste mig og talte til mig og sagde: — Daniel, jeg har *nu* begivet mig ind for at give dig evne at forstå.” – Dan 9,21. 22.

Her henviser Daniel bagud til Gabriel, englen som han havde set i *hazon*, eller hele synet i Daniel 8. Husk at Daniel aldrig bad om ”evne til at forstå”. Senest måtte han at forstå de 2300 dage i Daniel 8. Og nu, i Daniel 9, fik han løfte om ”evne til at forstå”.

Læg nu mærke til den specifikke del i Daniel 8 som Gabriel henviser til i følgende vers: ”Allerede når du begyndte at bede, udgik der en befaling, og jeg er kommet for at give dig besked, thi du er højt benådet. Så forstå nu indholdet og giv agt på synet [*mareh*].” – Dan 9,23.

Hvilken *mareh*! åbenbart *mareh* om de 2300 dage som han ikke forstod i foregående kapitel. Det kan ikke være noget andet end en henvisning til *mareh* om de 2300 dage. Vi har samme engel som forklarede synet i Daniel 8, hvilket Daniel selv henviser tilbage til når Gabriel optræder. Siden lover Gabriel at give Daniel forståelse angående *mareh*, og det eneste som Daniel ikke forstod var *mareh* om de 2300 dage. Derefter henviser englen særlig tilbage til *mareh* og siger til Daniel at ”forstå ... og giv agt på” den.

Det står helt klart at Gabriel er kommet for at give en forklaring på de 2300 dage fra forrige kapitel.

Udover det, hvad *mareh* er i Daniel 8,14 for en slags profeti? ”Indtil to tusinde tre hundrede dage, da skal helligheden komme til sin ret.” Det er en *tidsprofeti*.

Hvad taler Gabriel om efter at han havde henvist Daniel bagud til profetien om de 2300 dage i Daniel 9?

”Halvfjerds uger er bestemt over dit folk” (v 24). Halvfjerds uger? Hvilken slags profeti er dette? Naturligvis ligesom *mareh*, hvor der henvises til. Det er også en *tidsprofeti*!

Der er også noget andet som binder de to kapitler sammen. Vi vil se mere på det i del to af denne bog. Det som er afgørende nu er at se at Daniel 9 virkelig er en forklaring om de 2300 dage — *mareh* i Daniel 8, det som Gabriel ikke havde forklaret tidligere.

Lad os nu se på selve forklaringen. Det første udsagn begynder med: ”Halvfjerds uger er bestemt for dit folk.” De som oponerer mod vort budskab mener at ”bestemte” er en korrekt oversættelse. Adventister gør det gældende at grundbetydningen her, *chatak*, bogstavelig betyder ”at skære af”, og at de Halvfjerds uger derfor er afskåret fra de 2300 dage. Denne oversættelse er altså helt korrekt.

Desværre forekommer ordet *chatak* ikke på noget andet sted i Bibelen, så vi har intet at sammenligne med. De almindelige ord for *bestemt* eller *bestemte* findes, men Daniel bruger dem ikke ved nogen anledning. I stedet vælger han dette mere vanskelige ord.

Selvom at *chatak* ikke forekommer på noget andet sted i Bibelen, optræder det en masse steder i *Mishna*, en jødisk bibelkommentar som udarbejdes under de første århundreder e Kr. På trods at det hebræiske i *Mishna* ikke er identisk med hebræisk i Bibelen så findes der store ligheder. Af de tolv gange verbet *chatak* forekommer — handler ti om *dessikering* af dyr efter madopskrifterne. Af de nitten gange det bruges som substantiv, forekommer det kun en gang i betydningen bestemmelse. I de øvrige atten tilfælde bruges det i betydningen ”det som er afskåret”.

Strongs Concordance angiver at roden betyder ”at afskære”. Writings oversættelse har udtrykt det ”skære af”. Genesius, forfatteren til en hebræisk ordbog som blev standard, definerer ordet som ”at udstykke”. Stocius *Calddeo-Rabbinic* leksikon definerer ordet som ”at i stykker, at hugge i bidder, at skære, indgrave, at skære bort”. Den tidligste versionen af *Vulgata* og *Septuaginta* definerer verbet som ”afskære”. Theodotians græske version af

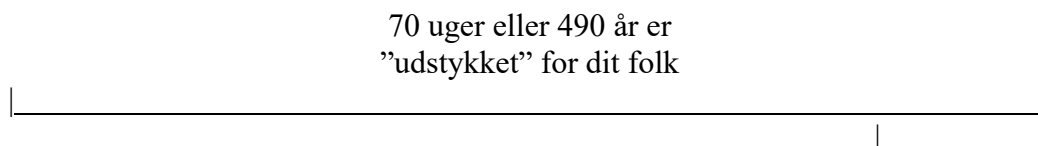
Daniel gengiver ordet med "afskære". Selv flere andre oversættelser gentager ordet med "afskære". Men du har nok forstået — "udstykke" eller "afskære" er en korrekt oversættelse.

Tidsprofetien om de Halvfjerds uger er altså at "udstykke". Men noget som er afskåret må forstås være afskåret fra noget andet. Og det eneste mulige den kan være udstykket fra er den store tidsprofeti om 2300 dage tidligere i kapitlet, som Gabriel henviste Daniel tilbage til.

Lad os tage et hurtigt kik på profetien om de Halvfjerds uger. Meget er blevet skrevet om dette indenfor adventismen, og alle bør kende til den.

"Halvfjerds uger er [udstykket] over dit folk, og over din hellige stad, inden en grænse sættes før overtrædelsen og synderne får en ende og misgerningen bliver forsonet og en evig retfærdighed fremstilles, og inden synet og profetien besegles og en højhellig helligdom bliver salvet." – Dan 9,24.

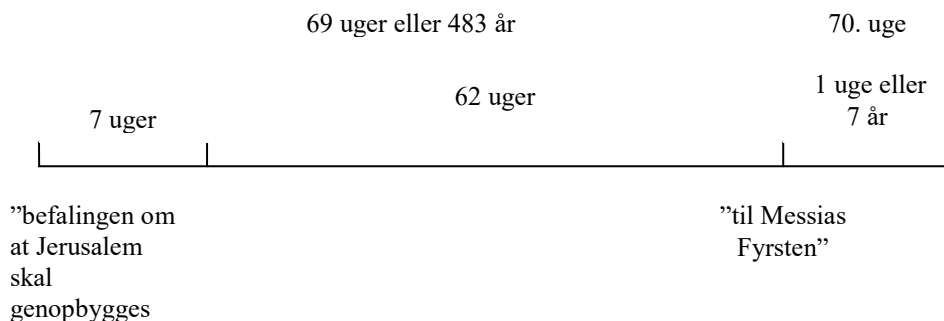
Forklaringen begynder med en periode på Halvfjerds uger som Israel har fået for at gennemføre nogle mål. Her bruger vi også dag/år princippet. Lidt længere frem skal jeg vise hvorfor dag/år princippet *må* bruges her hvis profetien skal give mening. Ved at bruge dag/år princippet får vi 490 dage eller år. Jøderne havde altså fået 490 år til for at gennemføre sin opgave, ifølge dette diagram:

Spørgsmålet nu er: hvornår begynder de 490 år?

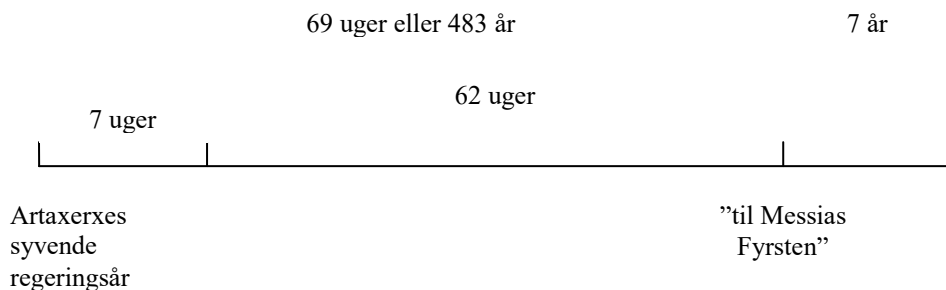
"Og du skal vide og forstå: Fra den tid ordet om Jerusalems genrejsning og opbyggelse udgik, indtil en salvet, en Fyrste, kommer, er der syv uger; og i to og tresindstyve uger skal det genrejses og opbygges med torve og gader under tidernes trængsel." – Dan 9,25.

Dette vers giver os udgangspunkt for profetien. Den siger at: "Fra den tid hvor befalingen om at Jerusalem atter skal opbygges udgik, til dens Messias - Fyrsten - kommer, skal der gå syv uger, og toogtres uger", d v s 69 uger. Her har vi 69 af de 70 uger. Så fra den tid hvor befalingen om at Jerusalem, som ødelægges af babylonerne, skal bygges op til Messias kommer, som vi kender som Jesus, skal det tage 69 profetiske uger, eller 483 år hvis vi bruger dag/år princippet. Hvad versene siger, er altså at fra der hvor befalingen om at Jerusalem skal opbyggelse indtil Jesus, Messias kommer, skal der gå 483 år.

Hvornår udgår befalingen om at Jerusalem atter skal bygges op? Mange bibeltolkere, også blandt ikke-adventister, har placeret dette dekret til "Artaxerxes syvende regeringsår". Ezra 7,7.

Man er enige om dette år. Det indtraf under den Mediske-Persiske regering, ligesom også synet i Daniel 8. Dette er endnu en årsag til hvorfor Daniel 8 ikke begynder med Babylon. Gud ville understrege at Medien-Persien er udgangspunktet for profetierne *både* i Daniel 8 og 9.

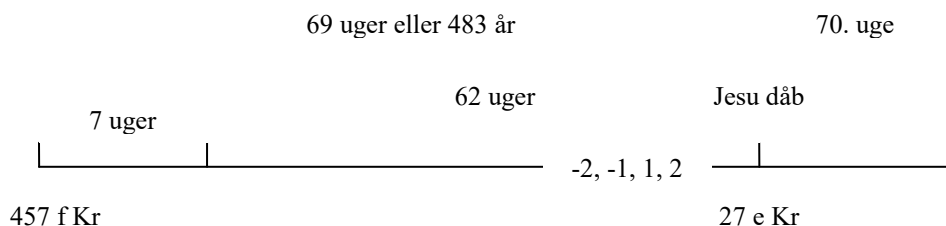

Hvornår begyndte Artaxerxes regeringstid?

Inden for den teologiske forskning er man uenig om dette syvende år er 457 eller 458 f Kr og debatten er livlig. En del siger at det er 457, andet at det er 458, beroende på hvilken kalender de tror jøderne brugte. Ved at bruge en række antikke kilder har Horn og Wood i *The Chronology of Ezra 7* bevist at jøderne brugte sin egen civile kalender med nyåret om efteråret (sept./okt.) hvor de udregnede Artaxerxes regeringstid. Eftersom den falder det syvende år 457 f Kr. De har virkelig kunne fastsætte dette år. Også i dag godtager mange ikke-adventister at Artaxerxes syvende regeringsår faldt 457, og at jøderne brugte en kalender med nyåret om efteråret.

Hvis vi siden lægger 483 år til 457 f Kr kommer vi frem til år 27 e Kr. (Hvis du bruger en kalender med år 0, og regner -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3 kommer du frem til år 26. Men husk at *år nul findes ikke*. Derfor må du i stedet regne -3, -2, -1, 1, 2, 3, og så kommer du frem til år 27, ikke 26.)

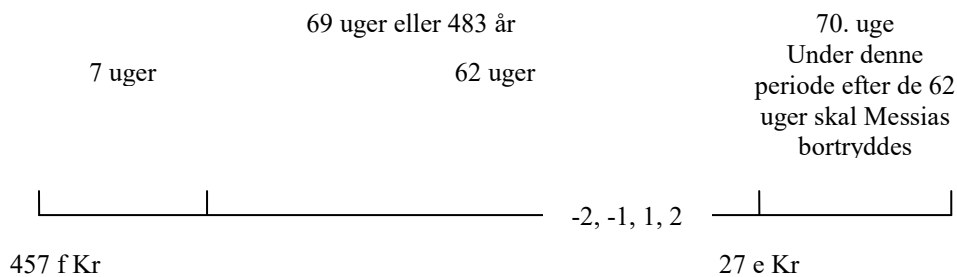
Derfra hvor befalingen om at opbygge Jerusalem (457 f Kr) til Jesu første ankomst skulle der gå 483 år, eller frem til år 27 e Kr. Vi ved at Jesus blev døbt år 27, og dermed begyndte sin offentlige virksomhed.

I næste vers står der:

”Men efter de to og tresindstyve uger skal en salvet *bortryddes uden dom*, og byen og helligdommen skal ødelægges tillige med en Fyrste. Og enden kommer med oversvømmelse, og indtil enden skal der være krig, den fastsatte ødelæggelse.” – Dan 9,26.

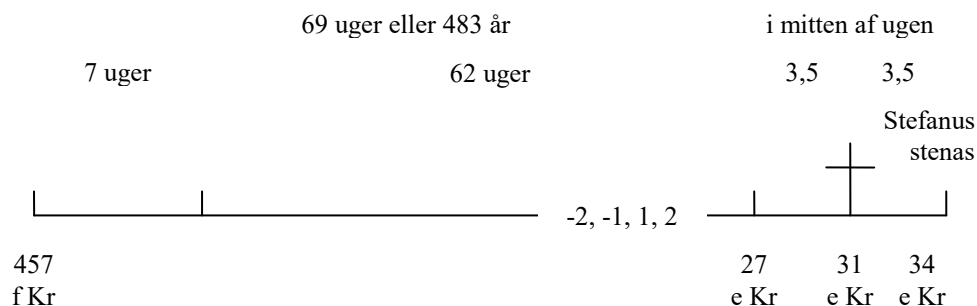
På hebræisk står der at efter ”*de toogtres uger*” skal Messias bortryddes. Denne periode når frem til år 27 e Kr. Det indebærer at Messias skal bortryddes efter år 27, under de sidste syv år som udgør den Halvfjerds uger. Og vi ved at dette skete.

Det sidste vers handler specifikt om de syv sidste år under halvfjerds-ugers-profetien.

”Og pagten skal ophæves for de mange i een uge, og *i ugens sidste halvdel* skal slagtoffer og afgrødeoffer ophøre, og ødelæggelsens vederstyggelighed skal sættes på det hellige sted, indtil den fastsatte undergang udøser sig over ødelæggeren.” – Dan 9,27.

Grundteksten siger at ”i ugens sidste halvdel”, eller de syv år, skulle han afskaffe slagtoffer og madoffer. Det blev det efter tre og et halvt år — år 31 e Kr — hvor vi ved at Jesus blev korsfæstet. Dermed ophørte hele offersystemet og udfyldte ikke længere nogen funktion. Trods at jøderne fortsatte med sine ofre i tredive år endnu var de meningsløse overfor Gud. Da lederne siden dræbte Stefanus år 34 e Kr beseglede han ”med mange ... et stærkt forbund for en uge”. Ved dette mord beseglede Israel virkelig officielt sin forkastelse af Jesus. Dermed ophørte det forbund nationen som helhed havde haft med Gud i århundreder. Dette indtraf år 34 e Kr, det sidste år af halvfjerds-ugers-profetien.

Gå atter tilbage og studér halvfjerds-ugers-profetien i detaljer. Samfundet har produceret en mængde studiematerialer om Daniel 9. Vi burde alle være fortrolige med det. Det som nu er vigtigt at se, er at halvfjerds-ugers-profetien, til forskel fra profetien om de 2300 dage, har en begyndelse og en afslutning. Begyndelsen var 457 f Kr, og slutningen var 34 e Kr.

Lad os gøre et tilbageblik. Vi så at de 2300 dage var den eneste del af profetien, som Daniel ikke fik nogen forklaring på af Gabriel. Men også at Daniel 9 kun er en forklaring og ingen profeti. Samme engel som gav forklaringen i Daniel 8, kom tilbage for at tilbyde en forklaring, og det eneste vi så Daniel behøvede en forklaring på, var de 2300 dage, i Daniel 8. Siden henviste Gabriel specifikt Daniel bagud til de 2300 dage *mareh*, en tidsprofeti, og giver ham *en anden* tidsprofeti, de Halvfjerds uger og siger at de er ”afskårede”. Den var uden tvivl afskåret fra de 2300 dage.

Her har vi at gøre med to tidsfaktorer. En længere tid med 2300 dage som i sig selv hverken har nogen begyndelse eller afslutning — og en kortere på 70 uger hvilket definitivt, har både begyndelse og afslutning.

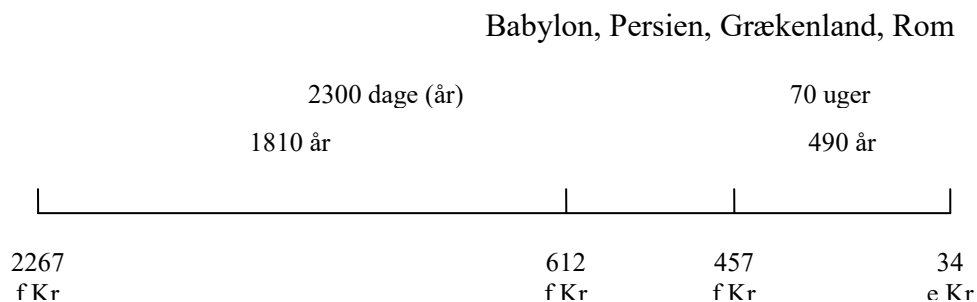
2300 dage

...

457 f Kr _____ 34 e Kr
70 uger

De Halvfjerds uger som havde sin begyndelse år 457 f Kr var afskåret fra den længere på 2300 dage. Nogen sagde til mig en gang: ”Det ser ud til at de 70 uger er afskåret fra de 2300 dage, men hvorfor skærer vi dem fra begyndelsen, og ikke fra afslutningen?”

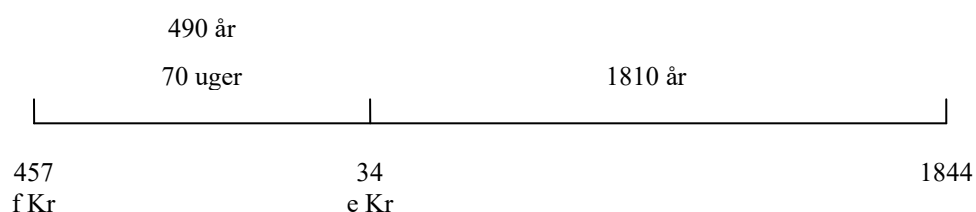
Diagrammet herunder forklarer hvad som sker hvis vi afskærer den fra slutningen i stedet for fra begyndelsen.

To hovedproblemer opstår med denne tolkning. Når de 2300 dage slutter år 34 e Kr, vil dens begyndelse havne på år 2267 f Kr, et årstal som ligger langt udenfor rammen og alt andet vi har studeret her, så langt. Vi så at det babylonske rige var udgangspunktet for vore profetiske studier. Skærer vi de halvfjerds uger fra afslutningen af profetien, ville de 2300 dage begynde 1600 år før Babylon, hvilke skulle rydde hele tidsrammen, som profetien hidtil har handlet om.

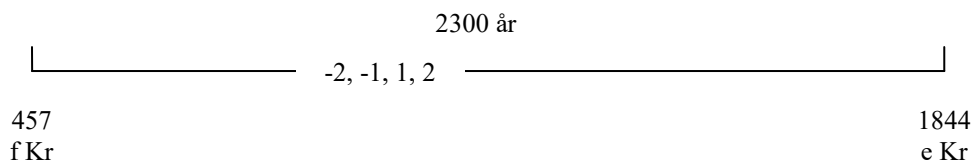
Men et endnu større problem bliver at renselsen af helligdommen havner på år 34 e Kr hvis vi afskærer de Halvfjerds uger fra afslutningen. Vi så før at helligdommens renselse må komme efter Det lille horns 1260 dage, hvilket nåede frem til år 1798. År 34 e Kr passer ikke ind på helligdommens renselse. Desuden siger Daniel tre gange at synet i Daniel 8 gælder endens tid. År 34 er ikke slet ikke i nærheden af endens tid.

Den eneste mulighed for at få det til at stemme, er at skære de Halvfjerds uger fra den logiske del, i begyndelsen af de 2300 dage.

Se hvad vi fik! Hvis vi bruger dag/år princippet og begynder med de første 490 år af de 2300, kommer vi frem til år 34 e Kr. Lægger vi de tilbagestående 1810 år til, af de 2300 år, så kommer vi frem til 1844!

Med andre ord; adderer du 2300 år til 457 f Kr (regner ikke noget år nul som ikke findes), så kommer du også frem til 1844!

Uanset hvilken måde du end gør det på, så kommer du frem til 1844!
Læg nu mærke til hvor godt 1844 passer til vor udlæggelse af dommen:

1. Det kommer efter korset
2. Det kommer efter 1798
3. Det kommer før Jesu andet komme

Noget andet vigtigt at vide er at det ikke kun er adventisterne som har set tilknytningen og koblet de 2300 dage i Daniel 8 sammen med de halvfjerds uger i Daniel 9. En mængde bibeltolkere har i lang tid tilbage koblet dem sammen. For eksempel kan nævnes biskop Daniel Wilson (1778–1858). Han skrev 1836: ”Derfor begynder de halvfjerds uger da denne befaling blev givet. De 2300 dage i foregående syn, begynder også ved samme tid, *eftersom synerne er en.*” – LeRoy Froom, *The Prophetic Faith of Our Fathers*, bind 3, s 620. Wilson regnede ud at de 2300 dage sluttede i 1847.

Selvom mennesker er uenige om året 457 f Kr, kan de ikke gøre for store afvigelser eftersom profetien hviler på Jesus. Hvis nogen, som Wilson, kun afviger nogle få år kommer han dog frem til at helligdommen bliver rensset i 1840’erne! Men hvis nogen sætter udgangspunktet for profetien om de 70 uger med trediv, halvtreds eller hundrede års afvigelse fra 457 f Kr, må han også placere Jesu liv med trediv, halvtreds eller hundrede års afvigelse fra den tid man ved Jesus levede. Jesu liv er vor garanti for at profetien er rigtigt forstået. Han udgør fundamentet for den. Profetien ligger ligeså fast som Jesus selv.

Gå tilbage til begyndelsen af denne bog og, sammen med Bibelen, studér rækkefølgen af rigerne i Daniel 2. Studér siden Daniel 7 og rækkefølgen af begivenhederne dér. Undersøg Det lille horns identitet. Se hvordan dommen i himlen falder efter Det lille horns magtudøvelse, som beskrives når frem til 1798. Se siden i Daniel 7 hvordan dommen i himlen må indtræffe efter Det lille horn.

Repetér begivenhedernes rækkefølge i Daniel 8, inklusiv renselsen af helligdommen hvilken optræder efter Det lille horn. Se hvordan diagrammet viser at dommen i himlen og helligdommens renselse er parallelle begivenheder, og at de må indtræffe efter 1798. Denne parallel er afgørende.

Konstater at *mareh* om de 2300 ”aftener og morgener” ikke forklares i Daniel 8, og repetér forbindelsen mellem kapitel 8 og 9. Det er samme engel i Daniel 9 som henviser Daniel bagud til hans tidligere syn, og særlig til *mareh* om de 2300 dage — en tidsprofeti. Denne tidsprofeti lover englen ham at kunne forstå. Så giver Gabriel ham endnu en tidsprofeti, en kortere, og siger at den er ”afskåret”. Gennemgå det ene sted hvor den kan skæres fra, så du forstår at det er i begyndelsen af de 2300 dage.

Studér de halvfjerds uger. Undersøg hvordan de udgør begyndelsen af profetien om de 2300 dage, og konstater siden at de 2300 dage må slutte 1844. Repetér denne første del af bogen, sammen med din Bibel, til du selv kan give lektioner om dette. Inden du kan det, har du faktisk ikke forstået det.

Et sidste punkt: Profetien om de Halvfjerds uger er uden diskussion den mest kraftfulde messianske forudsigelse i Bibelen. Den beviser på en måde som råber uden al tvivl at Jesu var Messias. Ingen profeti er blevet genstand for så megen studium og er blevet så undersøgt og debatteret. Den viser tydeligt end nogen anden profeti at Jesus er Messias.

De Halvfjerds uger — den vigtigste og mest kraftfulde forudsigelse — er stadig kun en del af profetien om de 2300 dage! De 2300 dage må åbenbart være af afgørende betydning, ellers skulle de ikke være så nær knyttet til en så vigtig profeti som de Halvfjerds uger.

Husk også at det gamle Israel ikke var beredt for Jesu første komme, eftersom de blandt andet ikke forstod den første del af profetien om de 2300 dage, d v s de Halvfjerds uger, *hvilke udgjorde sandheden for deres tid*. Vi selv kan miste forberedelsen for Jesu andet komme eftersom vi, blandt andet, ikke forstår den anden del af profetien om de 2300 dage, d v s renselsen af helligdommen — sandheden for vor tid.

Del to

Svar på indvendinger

Med alt dette burde du kunne holde et studium om 1844, under forudsætning at du har læst og repeteret dette materiale. Før eller senere kommer vil du møde de almindelige argumenter mod den undersøgende dom. Dette afsnit handler om de vigtigste indvendinger.

Et argument mod den adventistiske forståelse af Dan 8,14 indbefatter kapitels sammenhæng til den levitiske helligdommen. Nogle mennesker hævder at vi går forkert når vi knytter Daniel 8 sammen med helligdomstjenesten, og at det er forkert at betragte renselsen af helligdommen i Daniel 8 som en opfyldelse af den afbilledlige renselse af helligdommen i 3 Mosebog.

Har dette argument noget grundlag, eller findes der en sammenhæng mellem Dan 8 og den levitiske helligdom?

Daniel 7 har en løve, en bjørn, en panter og et fjerde dyr — samtlige urene dyr. Men hvilke dyr forekommer i Daniel 8? En vædder og en buk. Disse er ikke kun rene dyr, men dyr som bruges i helligdommen. Og ikke kun det, det er netop sådanne dyr som ofres på forsoningsdagen. Se 3 Mos 16!

Selvom disse helligdomsdyr ikke beviser at Dan 8 refererer til 3 Mosebog, antyder de en forbindelse.

Den afgørende forbindelse mellem Daniel 8 og 3 Mosebog er sprogbruget i Daniel 8, som indeholder ord som har tilknytning til helligdomstjenesten.

Daniel 8 har f.eks. følgende billedsprog, hentet fra helligdommen: ”Ja, til og med mod herskernes Fyrste foretog han sig store ting: han tog det daglige offer fra dem, og hans helligdoms bolig nedlagt.”

Det hebræiske ord for ”bolig” er *makon* (også oversat med *fundament*) og bruges i Det Gamle testamente sytten gange. Fjorten af dem relateres direkte til helligdommen. I to af de tre øvrige tilfælde refererer det til Guds trone, hvilket antyder en forbindelse med helligdommen. Se 2 Mos 15,17, 1 Kong 8,13, 2 Krøn 6,2 og Es. 18,4.

Så er det spørgsmål om selve ordet *helligdom*! Denne term forbinder kun dette kapitel med 3 Mosebog. I vers 11 er ordet oversat fra *migdash* som er en almindelig betegnelse for den jordiske helligdommen og bruges gennemgående i det gamle testamente. På nogle steder refererer det også til Guds himmelske bolig. Se Sal 68,35; 96,6.

I Daniel 8,14 står der: ”2300 aftener og morgener; så skal helligdommen komme til sin ret igen!” Ordet for helligdommen, *qodesh*, forbinder også kapitlet med den levitiske tjeneste. Ordet *qodesh* kan betegne hele helligdommen, det hellige eller det allerhelligste. *Qodesh* er gennemgående brugt i 3 Mosebog 16, hvor *qodesh*, helligdommen, skulle renses.

Ordet ”hersker” i vers 11 og 12, kommer fra *saba*, som betyder ”en hær”. I sammenhæng med helligdommen er ordet brugt om levitternes arbejde, dvs de som gjorde tjeneste i den jordiske helligdom (ibland oversat med ”tjeneste”). Se 4 Mos 4,3. 23. 30; 8,24.

Daglige, *tamid*

Ordet for ”daglig”, *tamid*, i vers 11, har en stærk forbindelse med helligdommen. I de fleste oversættelser står der ”det daglige offer”, eftersom ordet *tamid* i forbindelse med helligdomstjenesten bruges for de daglige ofre (ordet ”ofret” forekommer ikke i grundteksten her) som ofres hver morgener og aften. Se 2 Mos 29,38. 42. Ind ibland oversættes det med ”kontinuerlig” eller ”stadig”. Et afsnit i *Talmud* kaldes ”Tamid” og det handler om ”bestemmelserne for de regelbundne daglige ofre”.

Ordet *tamid* anvendes også om de daglige skuebrøden (2 Mos 25,30) i den første afdeling af helligdommen. Det anvendes også om lysestagens lamper i den første afdeling, hele tiden (*tamid*) brændte for Herren. Se 2 Mos 27,20. *Tamid* bruges selvom røgelsen i den første afdeling. Se 2 Mos 30,8. I 3 Mosebog 6,13 bruges ordet *tamid* om ilden på brandofferalteret — en ild som hele tiden skal brænde og aldrig dør ud.

Ordet *tamid* har en klar anknytning til helligdommen. Men observer at ordet kun bruges i forbindelse med tjenesten i den første afdeling. Det bruges aldrig i forbindelse med den anden afdeling hvor dommen tager rum. *Tamid* omtales kun i den første afdeling. Betydningen af dette skal vi snart se på.

Ordet ”tog bort” i vers 11 kommer fra roden, *rum*, og bruges i forbindelse med helligdommen. Trods at *rum* i sig selv (som rod) betyder at ”løfte op” i forbindelse med helligdommen, særlig når det bruges i kausativ form (som i Dan 8,11), betyder det at ”tage bort”. På nogle steder i 3 Mosebog forekommer *rum* ofte i kausativ form, og er oversat med ”tage bort” som i Daniel 8,11. Se 3 Mos 2,9; 4,8. 10. 19. Det bruges i forbindelse med at man ”tog de døde offerdyrs kroppe bort”.

På denne måde har vi bevist at Daniel 8 sprogligt kan knyttes til helligdomstjenesten. Men ved at undersøge præcis hvad som sker i nogle vers kan vi gøre endnu stærkere tilknytninger.

Tidligere så vi at Daniel 8 handlede om Medien-Persien og Grækenland. Det lille horn, som kom efter dem i vers 9, begynder med det hedenske Rom, hvilket ”voksede overmådelig mod syd og øst og til det herlige land til”. Her ser vi den horisontale udbredelse over jorden som det hedenske Rom forårsagede. Dette passer perfekt ind i profetien.

I vers 10 og 12 rører Det lille horn sig i vertikal plan opad med et religiøst angreb. Det foretager sig store ting mod ”hærskarernes Fyrste”, tager ”det daglige” bort, slår ”sandheden” ned til jorden og som slår ”hans helligdoms bolig” ned. Her vises den pavelige periode af Det lille horn, og hvordan det angriber evangeliet.

Men hvordan kunne pavemagten egentlig ”slå pladsen ned”, eller fundamentet for den himmelske helligdom (det må være den himmelske helligdom, eftersom pavemagten ikke fandtes da den jordiske eksisterede)? Naturligvis kunne pavemagten ikke fysisk angribe den himmelske helligdom. I stedet kunne Jesu (”hærskarernes Fyrste”) liv, død og ypperstepræstelige tjeneste — fundamentet for Kristi værk, på en måde forsvinder eller ”slås ned” gennem Roms forfalskede system som omfatter messen, præsteskabet, skriftemålet, mægling, o s v.

Forestil dig at Radio Free Europa udsendte ”It Is Written” over den forenede østblok. Radioværterne pulserede gennem æteren, men inden de nåede modtagerne udsendte regeringen radiobølger fra en støjsender og forhindrede radiobølgerne fra ”It Is Written”. Menneskerne dernede fik ikke udsendelsen ind og kunne intet høre. De fik ingen kundskab om de sandheder som programmet havde til dem. På sådan set forsvandt grundlaget — det væsentlige — af budskabet. Det blev taget bort eller ”nedlagt”. Samme princip gælder pavemagtens forstyrrelser af budskabet om Kristi ypperstepræstelige tjeneste.

Vi har utvivlsomt med symbolske handlinger at gøre, eftersom ”sandheden” i sig selv ikke bogstaveligt kan ”slås ned”. Pavemagten kunne ligeså lidt *fysisk* ”slå Guds helligdom ned”, som den *fysisk* kunne ”slå sandheden ned til jorden” (v 12). Men gennem dens forfalskning af meddelelsen og forbønstjenesten kunne pavemagten ødelægge sandheden om Kristi værk i helligdommen. På den måde slog den ”sandheden ned til jorden”.

Daniel 8,10 fortæller om at pavemagten ”voksede helt op til himmelens herskere” og at den ”kastede nogle af disse herskere, af stjernerne, ned til jorden”. Hvem tænker vi på som ”himlens hersker”? Englene naturligvis. Åbenbarings bog 13,6 fortæller om samme religiøse angreb fra pavemagten og siger at den ”åbnede sin mund til at føre blasfemisk tale mod Gud, for at ære hans navn og hans tabernakel [helligdom] og *dem som bor i himmelen*”.

(forfatterens kursivering.) Hvem bor i himlen? Englene, himlens herskere. Åbenbaringens bog 12 fortæller om Lucifers og hans engles fald, og kalder englene "himmelens stjerner". I Daniel 8,10 kastede pavemagten ned nogle af herskerne af "stjernerne" som fandtes i himlen.

Det handler igen ikke om at fysisk kaste ned. Her er det spørgsmål om en åndelig tilpasning. Gennem den pavelige påstand om privilegiet at stå over englene og få kontrol over dem, eller ved at på anden måde under historiens gang har hædret "dem som bor i himmelen", kunne pavemagten vokse overmådelig, til og med "nå op til himmelens herskere" og kaste ned dem på samme åndelige måde som den nedstyrtede sandheden.

Studer vers 11 og dens beskrivelse af Det lille horns magt. En jødisk Bibel har oversat den så: "Ja, det gjorde sig stort i forhold til herskernes Fyrste; og fratog ham hans kontinuerlige [*tamid*] brændoffer, og hans helligdoms bolig nedstyrted."

På hebræisk udtrykkes at "fra ham", d v s herskernes Fyrste, togs bogstaveligt det "daglige" eller "kontinuerlige". "Hærskarernes Fyrste" sigter åbenbart på Jesus, "... Messias, Fyrsten ..." Dan 9,25. "På den tid skal Mikael rejse sig, den store Fyrste..." Dan 12,1. Hebræerbrevet placerer også Jesus som vor ypperstepræst i den himmelske helligdommen.

Det lille horn — pavemagten — gør sig lige stor som Jesus. Enhver som påstår at have en guddommelig funktion, som paven har gjort, sætter sig op mod Gud. Det er det faldne system med melding, forbøn og syndsforladelse som har taget det daglige, d v s Kristi forsoningstjeneste i den himmelske helligdom, bort. Denne lagde pavemagten beslag på. I denne mening "kastes" sandheden om "hans helligdoms beboelse" ned.

Vers 12 beretter om Det lille horn og siger: "... en hersker gives ham mod det daglige offer på grund af overtrædelsen".

Hvem er denne hersker som gives til Det lille horn — en hersker som arbejder "mod det daglige offer på grund af overtrædelsen"? Dr Hasel skriver at den "muligvis gælder præsteskrabet". Det pavelige præstekab har — ved dens overtrædelse mod Guds sandhed — virkelig pådraget sig den pågående "midlertjeneste som den himmelske hærskares Fyrste udfører. Formidlingen, forsoningen og andre goder som hænger sammen med *tamid*, kontrolleres helt af Det lille horns 'hærsker.'" — *Daniel and Revelation Committee*, bd 2, s 416, 417.

Messeofret, skriftemålet, præsternes formidling, bønner til helligdommen, ja, hele det pavelige system tiltog sig faktisk sandheden om helligdommen indtil den blev nedlagt, fjernet og "taget bort".

Hvorfor kun det "daglige"?

Nu er vi kommet til det afgørende punkt. Hvorfor var det lige det "daglige" *tamid* — som blev taget bort? (v 11). *Tamid* refererer kun til helligdomstjenesten i den første afdeling. Hvorfor tog pavemagten bort det bort som foregik i den første afdeling? Hvorfor netop det "daglige"? Hvorfor ikke tjenesten i den anden afdeling?

Fordi at tjenesten i den anden afdeling, den årlige, som indtræffer når helligdommen skal renses, endnu ikke var påbegyndt!

Den anden afdelings tjeneste begyndte ikke før ved slutningen af de 2300 dage, år 1844! Den kunne ikke være taget bort under Det lille horns regering, eftersom der *ikke* foregik nogen virksomhed den gang. "To tusinde tre hundrede aftener og morgener; derefter skal helligdommen renses." Med andre ord skulle den årlige tjeneste begynde efter de 2300 dage!

I Daniel 8 forekommer begge perioder af Kristi ypperstepræstelige værk i himlen: det daglige, som blev angrebet af pavemagten; og den årlige, den anden afdelings tjeneste, som begyndte ved slutning af de 2300 "aftener og morgener" når helligdommen renses!

Tal om forbindelser til helligdomstjenesten!

Du kan faktisk ikke begynde med forstå det væsentlige i Daniel 8 uden at sætte det i forbindelse med 3. Mosebog.

Vi kan også se Jesus i Daniel 7, 8 og 9. I Daniel 9 understreges hans rolle som Lammet og det handler specifikt om Kristus som ofret, da han blev ”en salvet bortryddes uden dom” (v 26). Præcis som Daniel 8 bruger også Daniel 9 helligdommens sprogbrug. Det berettes om helligdommen, ofret, forsoning for synd — alt som opretter en anden forbindelse mellem de to kapitler.

I Daniel 8 ser vi Jesus som ypperstepræsten — ”hærskarernes Fyrste”. Her er hans rolle midleren i den himmelske helligdom, en betoning som man ikke finder i Daniel 7 og 9: ”Vi har en sådan ypperstepræst, der har taget sæde på højre side af Majestætens trone i Himlene som tjener ved helligdommen, det sande tabernakel, som Herren selv og ikke et menneske har rejst..” – Hebr.8,1.2. I Daniel 8 optræder Jesus i sin rolle som ypperstepræst.

I Daniel 7 finder vi en anden betoning, den om et kongerige. Der tales det om ”riget” på et stort antal steder — ”de hellige tog riget i besiddelse” (v 22); ”den Højstes hellige [skal] modtage riget og tage det i besiddelse til evig tid” (v 18); ”Riget og herredømmet og storheden, som tilhørte alle rigerne under himmelen” (v 27). Her ser vi Jesus som hersker over dette rige. Han er Konge, en rolle som han ikke har i kapitel 8 og 9.

Vi kan gå endnu længere. Daniel 9 taler om at salve ”en højhellig helligdom”. De hebræiske ord som bruges i denne sætning kan udelukkende henvise til helligdommen. Men hvilken helligdom skulle blive salvet indenfor 70-ugersprofetens tidsramme, fra år 457 f Kr til år 34 e Kr? Det var ikke tabernaklet i ørknen. Det salvedes over tusinde år tidligere. Det kunne heller ikke være Salomos tempel, som salvedes 1000 års-tallet f Kr. Det andet tempel salvedes 516 f Kr, næsten tres år før 70-ugersprofetiens begyndelse. Den eneste helligdom af betydning som kan komme ind her er helligdommen i himlen, det ”sandfærdige tabernakel” hvor Jesus gør tjeneste nu.

I Daniel 9 udgød Jesus sit blod, og det blod bruges til at salve den ”højhellige helligdom” i himlen. I Daniel 8 ser vi Jesus som begynder sin tjeneste i den første afdeling med — det ”daglige” — og derefter gør han tjeneste i den anden afdeling når helligdommen skal renses. Og til sidst fuldender han perioden i Daniel 7 hvor han opretter sit kongerige og regerer som Konge!

I dette kapitel forekommer de perioder som findes i den jordiske helligdom: ofret, salvelsen (Dan 9), gøres tjenesten først i den første afdeling, og siden i den anden afdeling (Dan 8), og til sidst tidens ende (Dan 7) — alt centreret i Jesus.

Hvorfor skal kapitlerne i Daniel betragtes i en omvendt orden for at få disse perioder? Dr Shea forklarer at den gamle hebræiske tankegang gik fra virkning til årsag, mere end fra årsag til virkning som den moderne vesterlandske tankegang gør. Det var naturligvis kun at begynde disse perioder men hverken, hvilken var at oprette kongeriget, og afslutte med årsagen, hvilket var Jesu offer.

Shea skriver at ”disse tre profetier i Daniel udgør en sammensat kæde af forklaringer om denne ene persons værk hvilket er fælles for dem alle. I kapitel 9 er han ofret. I kapitel 8 er han præst. I kapitel 7 er han konge. Eftersom disse forskellige perioder af værket sammenkædes med en fælles kæde, skal personen som er indblandet i samtlige af dem blive identificeret som en og samme. De første to perioder er blevet fuldbyrdet i Jesus Kristus, og vi venter på resultatet af den tredje da de hellige skal blive ført til Guds evige rige.” – *Daniel and Revelation Committee*, vol 2, s 239.

Vi ser i sandhed ikke kun flere sammenhænge mellem Daniel 7, 8 og 9, vi kan også se hvordan disse kapitler, særlig 8 og 9 har knyttet sig til helligdomstjenesten — et sammenhæng med adventisterne har forkyndt siden midten af 1800-tallet.

Renset – aftener og morgener – det allerhelligste

Et andet argument mod vor forståelse af den undersøgende dom er påstanden at KJVs oversættelse ”renset” i Daniel 8,14 er fejlagtig. Ordet for ”renset”, som det hævdes at være, er ikke en korrekt oversættelse. Roden for ”renset”, *tsadaq*, har ingen sammenhæng med roden for ”renset”, *taher*, i 3 Mosebog 16 siger man. Dette indebærer, påstår de, at Daniel 8 ikke taler om renselsen af helligdommen, og ikke har at gøre med det afbillede af guddommelig dom som fremstilles i 3 Mosebog.

Trods at de fleste moderne oversættelser gav tolkningen fremtrædende, ”skal blive retfærdiggjort”, eller ”komme til sin ret igen” og derfra oversætte med ”renselsen”, er *tsadaq* historisk blevet oversat med ”renset” i Daniel 8,14. Følgende oversættelser er alle anvendte ordet ”renset”: *The Bishop's Bible* (1568), *Geneva Bible* (1560), *Tavener Bible* (1551), *Great Bible* (1539), *Matthew Bible* (1537), *Coverdale Bible* (1537), og *Wycliffe Bible* (1382).

Dr Hasel citerer en ikke-adventistisk teolog som anbefaler renselsen i Daniel 8,14. Denne ikke adventistiske teolog siger at ”skal blive retfærdiggjort”, eller lignende, ”knap kan bruges på helligdommen”. Angående helligdomstjenesten kan den faktisk, i sit sammenhæng som den er i Daniel 8, aldrig retfærdiggøres. Helligdommen i sig selv retfærdiggøres aldrig. Den renses. Se 3 Mos 16.

Tsdq-roden bruges i en parallel konstruktion med ord som også klart betyder ”renset”, inklusiv *taher*.

Forestil dig et poetisk vers hvor der står: ”Jeg har en kat/katten er sort.” *Sort* og *kat* har en indbyrdes relation, ikke i betydningen men lydmæssigt. Det rimer. De ligner hinanden fonetisk (lyd), men ikke semantisk (i betydning). Hvis en vers lyder: ”Jeg har et hus/huset er mit hjem”, har *hus* og *hjem* en sammenhæng, ikke lydmæssigt (de rimer ikke), uden ved sin betydning. De har en semantisk parallel, eftersom de har en lignende betydning.

Hebræisk poesi bruger denne type af semantisk forhold, parallelisme, en relation angående betydningen. Der findes talrige eksempler hvor ord med *tsdq*-rod sammenlignes i betydning med ord som klart betyder ”ren”. Forskellige forskere, selv ikke-adventister, har lagt mærke til denne sammenhæng. I Job 4,17 kan vi f.eks. se *taher* og *tsadaq* i parallel konstruktion:

”Kan da et menneske have ret [*tsadaq*] over for Gud
eller en man være ren [*taher*] overfor sin skaber?”
Kan dødelige mennesker være retfærdigere [*tsadaq*] end Gud?
og en man være renere [*taher*] end sin skaber?

På samme måde som *hus* og *hjem* har relationer, kan vi se hvordan *ret* og *ren* har et forhold mellem hinanden i disse poetiske linjer — ikke lydmæssigt, men ved deres betydning.

Mange ældre oversættelser af Bibelen gengiver Daniel 8,14 med ”renset”. *Septuaginta* gengiver det ned ”renset”. *Theodotion* gengiver det med ”renset”. Den latinske *Vulgata* oversætter det ”renset”. Den syriske *Peshitta* gengiver det med ”renset”, og den *Koptiske* gengiver det med ”renset”.

I *Septuaginta* — den første græske oversættelse af Bibelen — bruges samme græske rod for ”rense” (*katharizo*) i Daniel 8,14 som for ”rense” i 3 Mosebog 16. Oversætterne af *Septuaginta* så åbenbart en forbindelse mellem *taher* og *tsadaq*!

Samme græske rod bruges også i Hebræerbrevet, hvor der talas om et behov for at rense den himmelske helligdom:

”Så er det da nødvendigt, at afbillederne af den himmelske helligdom renses [roten er *katharizo*] på denne måde, men at selve den himmelske helligdom renses ved bedre ofre end disse.” – Hebr 9,23.

Strong's Concordance angiver ”at rense” som en betydning af *tsadaq*.

Dr Hasel forklarer at roden *tsadaq* ofte bruges i sammenhæng med jødisk baggrund i Gamle testamente. Ordet er oversat med ”at retfærdiggøre” eller ”forsvare”, ofte under henvisning til mennesker. Forskellige afledninger af roden *tsadaq* er anvendt i forbindelse med domstole og retslige processer. af den anledning tænker Hasel at Daniel ”valgte *nisdaq* [passiv form af *tsadaq*] — et ord fra en rot med en rig og bred betydning, i stor udstrækning anvendt i juridiske forbindelser og retslige processer — med henblik på at formidle fuldstændigt som muligt de indbyrdes forhold med ’renselsen’ af den himmelske helligdom i det kosmiske perspektiv af den yderste dom.” – *Daniel and Revelation Committee*, bind 2, s 543, 454.

Med andet ord bruger han dette specifikke ord for at både udtrykke dommen og renselsen af helligdommen.

I Daniel 8,14 er ”skal blive rensed” i sin sammenhæng den bedste oversættelse af *tsadaq*, hvilken har en stærk forbindelse med *taher* i 3 Mosebog 16.

Et andet argument handler om Det lille horns virksomhed i Daniel 8. Nogle påstår at renselsen af helligdommen i vers 14 *kun* kommer på grund af at Det lille horn ”slog” helligdommen ned. Se v 11–13. Derfor, mener man, at Daniel 8 kun handler om Det lille horns renselse af helligdommen, og at det ikke har at gøre med Guds folks dom.

Nøglen til forståelsen her ligger i at Daniel 8 er en udvidelse af Daniel 7. Daniel 8 kompletterer, eller lægger yderligere en dimension til Daniel 7. Vi så tidligere hvordan renselsen af helligdommen i Daniel 8 beskriver den store himmelske domsscene i Daniel 7, hvor dommen sker til Guds folks fordel og at de til sidst tager riget i besiddelse. Daniel 8 tilføjer imidlertid yderligere begrebet helligdommen, et præsteskab, og en himmelsk formidling — et begreb som ikke omtales i Daniel 7. Begge kapitler handler om det samme, men fra forskellige perspektiver.

Begge (Dan 7,21.25; 8,24) handler også om Guds folk som forfølges af et frafalden religiøst system. Daniel 7 afsluttes med at den frafaldnes magts ophør når riget tages i besiddelse af ”den Højestes helliges folk”. En betoning i Daniel 7 som ikke findes i Daniel 8 er at rige og herredømme gives til Guds folk. Se Dan 7,26. 27. Dette herredømme kommer som et *resultat* af dommen, hvilket medfører at den blasfemiske, forfølgende lille horns magt omkommer.

Betoningen af pavemagten i Daniel 8 ligger ikke så meget i dens forfølgelse som på dens frafald. Det lille horn har oprettet et rivaliserende præsteskab, med en formidling og frelsesplan. Selv i Daniel 8 går Det lille horn til sin undergang: ”uden menneskehånd skal han da være knuset” (v 25). Trods at det ikke nævnes i Daniel 8, vil Guds folk at få riget som det parallelle syn i Daniel 7 viser. I Daniel 8 er det på grund af helligdommens renselse som Det lille horns magt til sidst ødelægges. I Daniel 7 var det dommen i himlen som skabte samme afslutning for Det lille horn.

Det lille horns virksomhed har åbenbart forbindelse med helligdommens renselse eftersom *resultatet* af helligdommens renselse, ligesom dommen i Daniel 7, leder til Det lille horns undergang. Daniel 7 og 8 afsluttes med frelsen og befrielsen af Guds folk, så vel som udslettelsen af Det lille horn. Denne udslettelse kommer som et *resultat* af dommen og helligdommens renselse. I denne forståelse har Det lille horns virksomhed derfor et sammenhæng med helligdommens renselse, selvom renselsen indebærer så meget mere end Det lille horns frafaldne virksomhed — et perspektiv som er unikt for dette kapitel.

Det lille horn gør også krav på at være en kristen magt. I omkring et tusinde år fulgte næsten hele kristenheden Det lille horn. Gud havde millionvis af mennesker som bekendte hans navn og sagde at de ville følge ham — individer hvis navne stod skrevet i den himmelske helligdoms bøger. Mange af dem som sagde at de følger Jesus var imidlertid ikke hans efterfølgere. Selv i værket var de ofte hans fjender. Deres navne vil udslettes ved dommen når helligdommen renses. Se Åb. 3,5. Hvem som var trofaste eller ikke afgøres først når helligdommen renses. Afhænger af hvem, enten regnes som Jesu bekendende efterfølgere optegnelse af synder, ellers vil deres navne slettes bort. I den betydning har Det lille horn også ”gjort helligdommen uren”, fordi at dens tilhængeres synder står opskrevet der.

Et andet muligt aspekt, selvom det sikkert ikke er primært, er at Det lille horn slog ned i helligdommens bolig, ikke fysisk men ved at mørklægge sandheden om den. Nogle mener at en af opfyldelse af helligdommens renselse kan være at sandheden om den til sidst opdages efter at være mørklagt så længe. I den betydning renses helligdommen også fra Det lille horns virksomhed.

Den vigtige pointe er at helligdommens renselse indebærer *mere* end Det lille horns virksomhed, *mere* end et forsvar for sandheden. Af Daniel 7, og af det gamle jordiske afbillede at dømme, ser vi at helligdommens renselse indbefatter en dom af de mennesker som bekender at tjene Gud (som inkluderer Guds bekendere som tilhørende Det lille horn). Det er en dom som skille avnerne endeligt fra hveden, og medfører en udslettelse af det onde i verden samt en oprettelse af Guds rige.

”Aftener og morgener”

Fordi der i Daniel 8,14 står bogstaveligt: ”To tusinde tre hundrede aftener og morgener, derefter skal helligdommen renses”, har man ment at de 2300 dage egentlig ikke er 2300 dage, men kun 1150 dage. Hvorfor? Jo, eftersom aftenerne og morgenerne formentligvis repræsenterer de to ofre som ofres hver dag. Fordi det er to ofre om dagen, et om ”morgenen” og et om ”aftenen”, så bliver det 2300 ofre ofret i en periode af 1150 hele dage. *The Today's English Version Bible* har til og med oversat det således.

Hvis denne tolkning skulle være korrekt, vil helligdommen renses år 694 e Kr og ikke år 1844 e Kr.

Men repræsenterer 2300 aftener og morgener kun 1150 dage?

En mængde argumenter er fremholdt, også bland ikke-adventister, som beviser at det ikke er sådan. For det første står rækkefølgen ”aftener og morgener” i Daniel 8,14 i modsætning til den rækkefølge der bruges i Bibelen for at betegne de to daglige ofre. Bibelen bruger konsekvent rækkefølgen *morgen og aften* for de daglige brændofre. Se 2 Mos 29,39 og 4 Mos 28,4. Aften og morgen som det står i Daniel 8,14 bruges aldrig om dem. ”Aftener og morgener” har intet at gøre med ofrene.

Ordensfølgen, aften og morgen, som det står i Daniel 8,14 finder vi i stedet i 1 Mosebog hvor den bruges for at beskrive et *helt* døgn. Da jøderne anså dag og nat som separeret, omtales de begge antal, som under ”fyre dage og fyre nætter”. Se 1 Mosebog 7,4, 12. Men selv her betyder udtrykket fyre hele døgn, ikke tyve.

Årsagen til at nogle forsøger omregne de 2300 dage til 1150 dage er fordi at man vil at Antiokus Epifanus, en seleukidisk konge som forfulgte jøderne i 200-tallet f Kr, skal passe på beskrivelsen af Det lille horn i Daniel 8. Om Antiokus Epifanus — som ødelagte templet i Jerusalem — var Det lille horn, ville profetien i Daniel 8 være blevet opfyldt til og med før Jesu fødsel, og tilintetgøre 1844.

Imidlertid foregik Antiokus ødelæggelse af templet i ikke mere end 1080 dage. Så selvom de 2300 dagerne kun var 1150 bogstavelige dage, ville der fortsat mangle 70 dage for at kunne uregne 1150 dage — og endnu flere for 2300! Tidsrammen er meget fejlagtig.

Men der findes andre årsager til at Antiokus ikke kan have været Det lille horn. Vi så tidligere at den Medien-Persiske vædder blev ”stor” (Dan 8,4) og at den græske gedebukken blev ”meget stor” (v 8). Men Det lille horns magt som kom derefter blev større end dem begge; den blev ”overmådelig stor” (v 9). Antiokus ville altså være blevet større end både det Medien-Persiske og det græke imperium. Så det var naturligvis ikke tilfældet. Han kom ikke engang i nærheden af dem. I stedet hærskede han ikke mere end over en del af det græske rige, desuden med dårlig fremgang og kun en kort tid.

Opkomsten af Det lille horn daterer sig efter de fire rige, som opstod fra sammenbrud af Alexander den Stores imperium. Det opstod ”ved slutningen af deres vælde”. Daniel 8,23. Et af de fire rigers vælde — det seleukidiske dynasti, hvorfra Antiokus kom — bestod af mere end tyve konger som herskede mellem 311 til 65 f Kr. På grund af han var den ottende af dem og at der kom et dussinvis efter ham, opstod han naturligvis ikke ”ved slutningen af deres vælde”.

Daniel 8 fortæller om at ”synerne gælder på tidens ende”. Se Dan 8,17. Antiokus havde været død i over 150 år ved Jesu tid. Det kvalificerer ikke Antiokus til den tid.

Desuden borttog Det lille horn det ”daglige”, eller kun den første afdelings tjeneste. Antiokus — som forbød tempelofret — tog mere bort end det ”daglige”. Han forbød dem at ofre det årlige også. Selv profetien præciserer at det *kun* var den første afdelings tjeneste som skulle tages bort, men Antiokus tog endnu mere bort. Her passer Antiokus heller ikke ind.

Adskillige andre argumenter taler mod at Antiokus var opfyldelsen af Daniel 8. I bind 1 af *Daniel and Revelation Committee Series*, har Dr Shea et kapitel med overskriften; ”Hvorfor Antiokus IV ikke er Det lille horn i Daniel 8”. Det handler om tolkningen med Antiokus.

Hagia og hagia hagian

Endelig skulle ingen udlægning om modstanden mod 1844 blive fuldstændig uden at tage Hebræerbrevet med. Modstandere påstår at Hebræerbrevet placerer Kristus direkte i den anden afdeling — det allerhelligste — efter sin opstandelse. Ved at citere *The New International Version* i Hebr 9,12 (”Han gik ikke ind som middel af bukkens og kalves blod, men *gik ind i det allerhelligste en gang for alle* med sit eget blod” [betoning tilføjet]), hævder de at Kristus har befundet sig i den anden afdelingen siden år 31 e Kr. Det skulle betyde for vor tro at han gik ind i det allerhelligste i 1844 er fejlagtig. Er dette argument holdbart?

Hebræerbrevet er et studium om Jesu Kristi overhøjhed i sammenligning med hvem og hvad som helst før ham. Dette underviser om at Jesus indleder en ny og bedre æra, og en ny og bedre religiøs orden.

Talmud fortæller:

”Verden skal bestå i seks tusinde år. De første to tusinde er tomme [på *Toran* eller loven]. De næste to tusinde er *Torans* periode, og de følgende to tusinde er Messias tidsperiode.” — *afodah Zarah* 9a. Hebræerbrevet forefalder være indledningen til ”Messias tidsperiode”, Jesu periode, for disse fortidens jøder. Det er Jesu æra som viser hans overlegenhed over det som skete under ”lovens periode”.

Hebræerbrevet er en analyse af kontrasten mellem det gamle og nye, mellem en æra og en anden æra. Hebræerbrevet sætter modsætning mellem det gamle forbund med det nye forbund. Se Hebr 7,22; 8,6–8; 12,24. Det sætter modsætning mellem det gamle levitiske jordiske præsteskab med det nye, bedre Jesu præsteskab. Se Hebr 8,4. 5; 7,11–15. Det sætter modsætning mellem det gamle system med blod fra dyr med Jesu bedre blod. Se Hebr 9,13. 14. Det sætter modsætning mellem den gamle formidling med Kristi nye og bedre himmelske formidling. Se Hebr 8,1. Og det går i modsætning den gamle jordiske helligdom med den nye og bedre helligdom i himlen:

”Men Kristus kom som ypperstepræst for det tilkommende gode; og gennem det større og fuldkomne tabernakkel som ikke er gjort med hænder, det er, som ikke tilhører den skabelse

som nu er, gik han heller ikke heller med bukkens og kalves blod, uden med sit eget blod, en gang for alle ind i helligdommen og vandt en evig forløsning for os.” – Hebr 9,11. 12.

Bogen handler ikke om i *hvilken* afdeling han gik ind i den himmelske helligdom. Hovedpunktet er at han tjener der for os, som en *bedre* Formidler med et *bedre* forbund, med et *bedre* blod, i en *bedre* tjeneste i en *bedre* helligdom.

Det eneste sted hvor Hebræerbrevet taler om den anden afdeling er i 9,3 hvor det jordiske system beskrives. Her står der: ”Og bag det andet forhæng var der et rum, som kaldes ”*det allerhelligste*”. Her taler forfatteren uden tvivl *kun* om den anden afdeling og bruger pluralorden *hagiahagion*.

Ikke på noget andet sted i Hebræerbrevet bruges denne specifikke vending af beskrivelsen af Kristus, der befinder sig i himlen! forskellige ord i pluralis (alle udtrykkes med plural) bruges, men aldrig *hagiahagion*, som kun beskæftiger sig med den anden afdeling. Hvis han gik ind i *hagiahagion*, hvorfor siger Hebræerbrevet ikke overhovedet?

Hvis Hebræerbrevets forfatter ville specificere at Kristus befandt sig i den anden afdeling, hvorfor bruger han så ikke *hagiahagion*, for eksempel i Hebræerbrevet 9,8, der det i New International Version står: ”Helligånden viste sig dermed at vejen til det allerhelligste endnu ikke var blevet åbenbart så længe det forrige tabernakel stadig bestod.” (Læg mærke til at det handler om *kontrasten* mellem det jordiske og det himmelske.) Denne version oversætter det med ”Most Holy Place” (det allerhelligste), trods at den græske vending som bruges her er *tonhagion*, hvilken også bruges i Hebræerbrevet 8,2, og er en betegnelse på *hele* den himmelske helligdom: ”En præst som gør tjeneste i helligdommen [*tonhagion*], i det sanddru tabernakel, som Herren har oprettet og ikke noget menneske.” *Hagiahagion* bruges ikke her, eller andre steder når det forklares hvor Jesus befinder sig i den himmelske helligdom.

Den eneste vers som ved første blik menes at modsige denne pointering er Hebræerbrevet 9,25, som siger: ”Ej heller gik han derind for at ofre sig selv mange gange, således som ypperstepræsten år for år går ind i helligdommen med blod, som ikke er hans eget.” Her bruges ordet *hagiahagion* heller ikke for ”helligdommen”, uden i stedet for et andet ord i flertal, *tahagion*, selvom at teksten viser at den selv taler om den anden afdeling eftersom den refererer til ”år efter år”. Der hentydes åbenbart også til Forsoningsdagen.

Modsiger dette vers min teori angående brugen af *hagia hagion*? Slet ikke! ypperstepræsten stænkede blod i *begge* afdelinger på forsoningsdagen, som er årsagen til at Hebræerbrevet ikke bruger *hagiahagion*, en vending som udelukkende beskæftiger sig med den anden afdeling! I stedet bruger forfatteren et ord som oversættes med helligdommen, eftersom ypperstepræsten gik ind i *begge* afdelinger en gang om året, d v s at han rensede hele helligdommen med blod. Se 2 Mos 30,10.

Hvis Hebræerbrevets forfatter ville specificere at Jesus befandt sig i den anden afdeling, skulle han derved placere ham i *hagiahagion*. Det gør han ikke, ikke en eneste gang.

At påstå at Hebræerbrevet placerer Kristus i den anden afdelingen er det samme som at sige at Johannes er i Åbenbaringens bog, ”jeg kom i henrykkelse på Herrens dag” (Åb. 1,10), skulle bevise at Jesus forandrede sabbaten til søndag. Det er at læse mere ind i teksten end som står der.

Hovedpunktet i Hebræerbrevet handler ikke om hvilken afdeling Kristus gik ind i, men at han er i helligdommen for at gøre tjeneste med sit udgydte blod for vor skyld.

Dag/år-princippet

Den mest hidsige tvist om helligdommen angribes på dag/år princippet. Man påstod at den ikke kunne anvendes, eller at den i det mindste ikke ”udtrykkelig” blev angivet i Skriften. Andet bestred vor tilpsasning af dag/år princippet på Daniel 7, 8 og 9.

Men alt hænger på den. Hvis princippet ikke er passende, eller idet mindste ikke kan bruges på Daniel 7, 8 og 9, falder vort budskab til jorden.

Hvis dag/år princippet er berettiget, hvorfor bruge den på disse tre kapitler i Daniel?

For det første har hverken mileritterne eller syvnedagsadventisterne været ophav til dag/år princippet. Jøder og kristne har brugt den i århundreder, ofte tom for tekster som adventisterne bruger den på i dag. Clement af Alexandria (første — andet århundrede), en af kirkefædrene, brugte dag/år princippet på de Halvfjerds uger i Daniel 9, hvor de fleste bibelforskere blandt både jøder og kristne har gjort gennem århundrederne. Rashi (1040–1105 e Kr), en af de største jødiske bibelforskere, oversatte Daniel 8,14 med: ”Og han svarede mig: ’efter 2300 år’”. Dette princip er blevet erkendt og vedtaget over hele verden under århundrederne. Den er ingen adventistisk nykonstruktion.

Men hvor findes de bibelske beviser for den? Alle kender vi til 4 Mosebog 14,34: ”Som I brugte fyrretyve dage til at undersøge landet, således skal I undgælde for eders misgerninger i fyrretyve år, eet år for hver dag, ...”, og Ezekiel 4,4–6: ”alle de dage du ligger således, ... for hvert år giver jeg dig en dag.” Gennem disse tekster får vi en antydning om dag/år princippet. Hvad findes der for andre beviser?

Det gamle testamente har længe gjort det klart at der findes en forbindelse mellem dag og år. I nogle tilfælde er det på hebræisk ordret blevet *dag*, trods at ordet betyder *år* i teksten. Således holdt man f.eks. påskehøjtiden en gang om året. Se 2.Mos. 13,10. Teksten er i KJV blevet oversat til: ”Du skal derfor holde denne forordning for dens tid, fra år til år”. I den hebræiske grundtekst står der imidlertid ordret ”fra dag til dag”, trods at det betyder fra år til år!

I første Samuel 20,6 står der: ”Hvis din fader savner mig, så sig: David har bedt mig om lov til at skynde sig til Betlehem, sin fødeby, da hele hans slægt har sit årlige slagtoffer der.” Imidlertid er ”årligt offer” oversat fra ord som ordret betyder ”offer af dagene”. Som i 2 Mosebog bruges ordet *dage* selvom at det betyder *år* eller *årlig*.

I 1 Samuel 27,7 står der: ”Den tid David boede i filistrenes land var et helt år og fire måneder.” I den hebræiske grundtekst står der ”dage og fire måneder”.

Der findes et almindeligt hebræisk ord for år, *shanah*, men i disse vers bruges ”dage” i stedet, hvilken viser en forbindelse mellem år og dage i Bibelen.

Også et andet eksempel af samme slags findes. Se 1 Sam 2,19; 1;21, 1 Kong 1,1. Visserlig hjælper disse og andre vers til at bevise en sammenhæng mellem år og dag, men hvordan kan vi være sikre på at vi skal bruge den på Daniel 7, 8 og 9?

Daniel 9 fastslog at fra den tid da ”befalingen om at Jerusalem atter skulle opbygges udgik, indtil Messias” kom, skulle det tage niogtres uger. Selvom nogle hævder et datoen som skiller sig med halvtreds år fra 457 f Kr, for ordet om at genopbygge Jerusalem, findes der stadig 400 år mellem den dato og ”Messias, Fyrsten” — Jesu første ankomst. Hvis de niogtres uger er bogstavelige uger fra befalingen om Jerusalems genopbyggelse (400-tallet før Kr) indtil Messias kom (100-tallet ef. Kr) skulle der være gået — *et år, fire måneder og en uge*. Dette er naturligvis latterligt! Dag/år-princippet må her bruges hvis profetien ikke skal blive meningsløs.

Det største bevis på at dag/år princippet skal bruges i Daniel 9 er måske at *den passer* der! Er det en tilfældighed at du, når du bruger dag/år princippet på de niogtres uger, får en tidsperiode som passer ind på de to begivenheder som teksten fremholder? Bruger du ikke princippet bliver profetien meningsløs. Hvis du bruger den passer profetien perfekt. Dette er i sig selv et ubestrideligt bevis for dag/år princippet.

Dag/år princippet passer åbenbart i Halvfjerds ugers profetien, hvilket var ”afskåret” fra profetien om de 2300 dage. De er således to dele af samme tidsprofeti. Hvis dag/år princippet passer i en del af tidsprofetien, er det så ikke logisk at den skal passe i den anden del også? Naturligvis!

Det er ikke kun logisk men absolut nødvendigt. Ved at bruge dag/år princippet på de Halvfjerds uger får vi 490 år, eller 176 400 dage. Hvis dag/år princippet ikke skal bruges på den anden del, hvad gør du så for at "afskære" 176 400 dage fra 2300 dage? Det går ikke. Den eneste måde de kan afskære på, er at bruge dag/år princippet på de 2300 dage også. Bliver det ikke ligesom at forsøge afskære syv kilometer fra halvfems centimeter. Derfor må dag/år princippet også bruges på de 2300 dage.

Der findes flere beviser for dag/år princippet brug på de 2300 dage. Spørgsmål i teksten som krævede et svar, som blev de 2300 dage, genfindes i Daniel 8,13. Der står det ordret: "Indtil synet (*hazon*) når det daglige, og ødelæggelsens overtrædelse fremkalder nedtrædelsen af helligdommen og herskeren?" Her må man være opmærksom på nogle vigtige ting.

Den ordrette oversættelse er "Indtil når" kommer disse til at være — ikke "Hvor længe". Betoningen ligger i *slutningen* af synet. "Indtil hvornår" vil disse ting foregå?

Bemærk at ordet for synet, *hazon*, indbefatter hele synet, d v s både vædderen, bukken o s v.

Til sidst, selv om at KJV lægger til *om* ("Indtil når" henviser til "synet *om* det daglige offer"), har ikke det ordrette hebræiske med *om*, og kræver heller ikke konstruktionen på hebræisk at ordet skal være der. Faktisk er det slet ikke meningen. (For de som kender til hebræisk ved at *syn* er en bestemt artikel, så det ikke høre definitivt til konstruktionen.)

Hvad betyder alt dette? Spørgsmål angående *slutningen* ("Indtil når") indebærer at alt er indregnet, både *hazon*, eller synet (med vædderen og bukken), det daglige og overtrædelsens ødelæggelse. Der spørges ikke kun efter synet om det "daglige" og Det lille horns virksomhed, men om hele synets indhold, inklusiv den del af *hazon* som handler om vædderen og bukken. "Indtil når" sigter til alt om vædderen, bukken og Det lille horn? Og svaret er ordret, "Indtil aften morgen 2300".

Derfor indeholder de 2300 dage alle de begivenheder som der spørges efter: vædderen, bukken og Det lille horn. Tidsspændet handler om Medien-Persien og Grækenland, så vel som det kejserlige og pavelige Rom. Alle disse faktorer findes inden tidsrummet for spørgsmålet "Indtil når", og de må opfyldes indenfor de 2300 dage.

2300 bogstavelige dage bliver seks år, tre måneder og tyve dage. Hvordan skulle denne tidsprofeti kunne være bogstavelig og endog dække alle disse begivenheder ind? Naturligvis går dette ikke. Kun det Medien-Persiske herredømme gik fra 539 til 331 f Kr og det er aldeles for mange år for at passe ind i de seks år. Ikke desto mindre bliver det muligt når vi også regner Grækenland og Rom med. Derfor må dag/år princippet bruges, som i så fald dækker over to tusinde år, som skulle regne for alle disse begivenheder. Uden dag/år princippet bliver profetien således meningsløs.

Selvom at profetien begyndte med nationer som eksisterede for tusindvis år siden, fik Daniel at vide at profetien gjaldt "endens tid". Hver udregning må åbenbart være for den tid dækker meget mere end seks år for at profetien skal kunne begynde tusindvis år bagud i tiden og pågå helt til "endens tid". Uden dag/år princippet kan profetien ikke række så langt. Også her løser dag/år princippet problemet.

I Daniel 7 findes den forskrækkelige lille hornmagt igen. Langt flere detaljer er givet angående hornet end alle de andre dyr, som inkluderer Babylon, Medien-Persien, Grækenland og det kejserlige romerske imperium — nationer som hver i sær rækker hundredvis år. Betoningen ligger endog på Det lille horn, hvilken er så forfærdeligt at Gud selv gør ende på det i dommen.

Selvom at dette lille horns magt er værre end nogen af de andre dyrs magt, som foregik i hundredvis år, foregår Det lille horns magt ikke mere end i "tre og et halvt" bogstavelige år. Tre og et halv bogstavelige år rimer dårligt nok med storheden af de større hændelser som skildres i den tidligere del af profetien. Derudover så vi at det fjerde dyr var det kejserlige Rom som afsluttes for mere end 1500 år siden. Magten der kommer derefter, Det lille horn,

skulle foregå til endens tid, hvor dommen vil foregå og Gud skulle oprette sit rige. Tre og et halvt år rækker absolut ikke på nogen måde for at passe ind mellem det kejserlige Roms afslutning og endens tid. De passer heller ikke til bogstavelig tid inden for det som skete som beskrevet i profetien, og atter løser dag/år princippet-problemet.

Læg også mærke til at de eksakte orden i tidsprofetien i Daniel 7,25: "Indtil en tid og tider og en halv tid." Er det ikke en underlig måde at udtrykke tre og et halvt år på? Det ville være det samme som at spørge efter min alder, og jeg skulle svare: "Jeg er tyve år, to år og ti år." Måske forsøgte jeg sige noget andet. Daniel 429 beretter om at Nebukadnessar skal blive syg og leve som et dyr, i syv "tider skal gå frem over dig". Hvorfor sagde han ikke I stedet; "en tid, og tider, og tider, og en tid, og en halv tid og en halv tid"? Dag/år princippet kan ikke bruges i denne vers, ellers ville kongen næsten blive 4000 år gammel. Daniel mente åbenbart bogstavelig tid for længden af kongens sygdom, hvilket antageligt var årsagen til at han angav en almindeligt tal.

Måske brugte Daniel bruge udtrykket "en tid og tider og en halv tid" i 7. kapitel på grund af at det ikke blev anset for tre og et halvt bogstaveligt år. I stedet var det profetisk tid. I Daniel 7 forekommer der symboler for næsten alting. Der findes et løve med vinger, en bjørn, en panter med vinger, et horn som taler — alle symboliserer forskellige ting. Er det da ikke logisk at tidsangivelsen i profetien også er symbolsk, særlig når den angives på den underlige måde? Naturligvis!

Det samme gælder de 2300 dage. Daniel 8 er også et syn med *symbolskt* billedsprog. Den er lige så lidt en profeti med bogstavelige dyr som Daniel 7 er det. Den er helt igennem profetisk. Skulle det så ikke forventes at tidsangivelsen i dette kapitel også er symbolsk, snarere end bogstavelig?

Desuden er "aftener og morgener" ikke en almindelig måde at udtrykke dage. Det almindelige ord for dage i Bibelen er *yamin*, som er flertal for *yom*, hvilket forekommer på mere end tusinde steder i Bibelen. Ville det så ikke være enklere at sige: "Indtil seks år tre måneder og tyve dage, da skal helligdommen renses", i stedet for at sige 2300 dage? Daniel 8,14 har ingen almindelig udtryksmåde for at angive tid. I 2.Samuel 55, f.eks., står der at kongen "regerede over Juda i syv år og seks måneder", ikke 2700 dage.

De halvfjerds uger i Daniel 9 er heller ikke en almindelig måde at udtrykke tid på. Hvorfor udtrykkes det ikke med et år og fire og en halv måned?

Grunden til alt dette, kan helt enkelt være at Gud ikke beskæftiger sig med bogstavelig tid. Han bruge i stedet disse "*symbolske*" tal og sammensætninger for at vise læseren at han mente profetisk og ikke bogstavelig tid.

Faktisk findes der en mængde beviser for dag/år princippet i Daniel 7, 8 og 9. Kapitlet giver ikke mening uden dette princip.

Del tre

Hvorfor den undersøgende dom?

Læren om den undersøgende dom står åbenbart ligeså fast som Guds Ord selv. Men hvad er det som er så vigtigt med dommen? Og hvad betyder den for vore liv i dag?

For at forstå dommen må vi forstå den store strid universelt og at synden ikke kun er et jordisk problem. ”Nej, at du faldt fra himlen; du strålende morgenstjerne!” – Es 14,12. Synden begyndte i himlen med Lucifer. Den berørte hele skabelsen som undres over synden, loven, og Guds karakter — tvivlsspørgsmål som er diskuteret på jorden i tusindvis år. ”Ve jorden og havet! thi Djævelen er kommet ned til jer; hans harme er stor, fordi han ved, hans tid er kort.” – Åb 12,12.

Jesus vandt den afgørende sejr på korset. Der betales overtrædelsens straf til fulde, og de som påberåber Kristi blod for deres skyld er blevet genløste.

Men hvordan er det med universets tilskuere? Blev alle deres spørgsmål om synden, den store strid og Guds lov besvaret på korset?

Tydeligvis ikke eftersom Paulus skrev at ”for at Guds visdom nu i al dens mangfoldighed ved kirken skulle gives til kende for magterne og myndighederne *i den himmelske verden*. Således var der fra evige tider, det forsæt, som ”han udførte i Kristus Jesus, vor Herre”. Ef 3,10. 11.

Denne tekst som nedskrevet årevis efter Jesu død viser at ikke alt åbenbares på Golgata som ”magterne og myndighederne i den himmelske verden” behøvede at vide om ”Guds mangfoldige visdom”. I stedet skulle Gud afsløre mere af sin visdom ”gennem menigheden”.

Læg også mærke til at denne plan, at åbenbare Guds visdom for universet gennem sin menighed, var ”efter hans evige hensigt, hvilket han fuldbyrdede i Kristus Jesus vor Herre”. Vi tænker ofte at Kristi død var planlagt fra begyndelsen — og det var den! Men dette vers oplyser om at Guds plan, at åbenbare sin visdom for universet gennem sin menighed, også var en del af Guds ”evige hensigt”.

Hvad skal vi gøre for at åbenbare hans visdom?

Ved ”hans værk er vi, *skabte i Kristus Jesus til gode gerninger*, som Gud forud lagde til rette, for at vi skulle vandre i dem.” – Ef. 2,10.

Vi blev ikke kun skabt til gode gerninger. Disse gerninger blev forberedt ”i forvejen”, på samme måde som det fra begyndelsen var planlagt at menigheden skulle åbenbare Guds visdom for universet. Findes der nogen sammenhæng mellem vore gode gerninger og Guds visdom, hvilket skal åbenbares for universets tilskuere?

Ja, absolut! Jesus sagde:

”Derved er min Fader herliggjort, at I bærer megen frugt.” – Joh 15,8.

Han sagde også:

”Således skal jeres lys skinne for menneskene, for at de må se jeres *gode gerninger* og prise jeres Fader, som er i Himlene.” – Matt 5,16.

Jobs bog viser at Gud blev forherliget indenfor ”magterne og myndighederne i den himmelske verden” gennem Jobs karakter og gode gerninger. Hans troskab under modgang, beviste overfor ”Guds sønner” at Satans anklage var falsk. ”Guds sønner” er de himmelske væsener, som så på og omtales i første kapitel. Undres ikke over at Paulus skrev at vi er et skuespil for både engle og mennesker. Se 1 Kor 4,9.

Tanken at Gud bliver forherliget i sit folk er et afgørende begreb, som findes på andre steder i Bibelen igen. Så skal han give ”... dem som sørger i Zion ... højtidspragt for sørgedragt, for sørgeklædning glædens olie; lovsang for modløst sind. Man kalder dem *retfærdes ege*, Herrens *plantning til hans ære*.” Es 61,3.

”Enhver i dit folk er retfærdig ... hans hænders værk, til hans ære.” – Es 60,21.

I 1 Mosebog 3,15 finder vi det første evangeliske løfte. Der siger Gud til djævelen:

”Jeg sætter fjendskab mellem dig og kvinden, mellem din sæd og hendes sæd; den skal knuse dit hoved, og du skal hugge den i hælen!”

Vi ved at slangens hoved knustes af Jesus på Golgata. Imidlertid skriver Paulus, når han advarer de troende mod falske hyrder i Romerbrevet 16,19, at han ønskede de kristne var ”vise i spørgsmål om det gode, og enfoldige om det onde”. I næste vers siger han at ”fredens Gud skal snart lade Satan blive knust under *jeres fødder*”.

”Under jeres fødder”! Gud vil knuse Satan under de troendes fødder? Paulus giver en tydelig henvisning til 1 Mosebog 3,15, hvor Satan hører om sin afslutning. Alligevel siger Paulus indirekte at de troende vil være delagtige i denne afslutning. Denne her tekst blev skrevet ned flere år efter korset, hvilket viser at Guds folk selv skal være indblandet i djævelens nederlag.

Hvordan kan vi knuse Satan? Kan vi stampe bogstaveligt på ham med fødderne? Knap nok. I stedet kan vi, ved Kristi kraft i os, lade Jesus forvandle os til hans afbillede. Vi kan tillade ham, at give os sejer over alle vore synder og tillade ham at gøre os ”vise i spørgsmål om det gode, og enfoldige om det onde”, og på den måde giver vi Gud ære, gennem den karakterer vi former. Vi vil vise at djævelens anklage mod Guds lov er falsk. *Guds lov kan holdes, og han kommer at bruge os for at bevise det!*

Helligdommen

Hvilket andet bevis viser at ikke alt som den himmelske herskere behøvede at vide om frelsesplanen besvaredes ved korset? Og hvad er der mere som Gud skal bruge for at besvare disse spørgsmål?

Helligdommen i ørkenen var et undervisningsobjekt. Brændofferalteret symboliserede korset. Vandkarret repræsenterede renselsen. Den første afdeling repræsenterede forsoningen og forladelsen. I det første rum stod lysestagen (symbolet for Helligånden), skuebrødsbordet (et symbol på Jesus, livets brød), og røgelsesalteret (hvis røgelse repræsenterer Kristi retfærdigheds velduft, som stiger op tilsammen med vore bønner).

I den anden afdeling udføres dommen. Der stod arken som indeholdt de ti bud, hvilken udtrykte Guds lov. Guldet som dækkede arken — d v s nådestolen — symboliserede Guds nåde, da han har at gøre med dem, som bryder loven. Over nådestolen stod to engle eller keruber med opmærksomheden rettet nedad. De er symboler på den himmelske herskeres interesse for frelsesplanen.

Her havde jøderne en illustration, som repræsenterede hele frelsesplanen: forsoning, forladelse, retfærdiggørelse, bekendelse, helligelse, dom — alt findes der!

Hvis nu alt som den himmelske hersker behøvede at vide om frelsesplanen åbenbares ved korset, hvorfor placerede Herren da ikke, de to keruber i helligdomsmodellen — *som symboliserede den himmelske herskares interesse for frelsesplanen* — over brændofferalteret i stedet, så at de skulle betragte det som symboliserede korset? I stedet placerede Gud dem helt inde i den anden afdelings inderste for at betragte *dommen*!

Gud valgte at vise symbolsk at himlens interesse er rettet mod den plads hvor den undersøgende dom sker, og ikke ved korset!

Denne placering forringer ikke det, som Jesus udførte på korset. Det viser helt enkelt kun at det er hele universet som er indblandet — og det er involveret — så vil alt ikke blive besvaret ved Golgata. I stedet besvares det ved dommen. Herren placerede derfor englene i den anden afdeling for at betragte dommen. Visselig fandtes der to broderede engle på forhænget i den første afdeling for at overvåge Golgata. Men dette broderi er ikke et så stærkt udtrykt som de to statuer i rent guld. Dommen er åbenbart også involveret i svaret på universets spørgsmål.

Bemærk at Romerbrevet 3,4 taler om at Gud selv skal blive dømt: ”Må Gud være sandfærdig, om end hvert menneske er en løgner, som det står skrevet, ’På det at du må være retfærdig i dine ord, og vinde når du dømmes.’” (*Revised Standard Version*).

The New English Bible udtrykker det således: ”Skal deres troløshed gøre Guds trofasthed som intet? visselig ikke! Gud må være sanddru, selvom hvert levende menneske var en løgner; thi vi læser i Skriften: ’Når du taler, skal du blive retfærdiggjort, og vinde målet når du står inden for det rigtige.’” – Rom 3,4.

Today’s English Version udtrykker på samme måde: ”Betyder det at Gud ikke vil være trofast? visselig ikke! Gud må være sanddru, selvom hvert menneske er en løgner. Som Skriften siger: ’Du må vise at du har ret når du taler; du må vinde målet når du drages i rette.’”

I *The Phillip’s* oversættelse står der: ”At du må blive retfærdiggjort i dine ord, og vinde målet når du kommer til rettergangen.”

Samtlige oversættelser formidler tanken, at Gud selv skal stilles for en ret og dømmes. Udgangen af rettergangen viser at Gud er retfærdig. ”Du må vinde målet når du drages i rette.”

I *King James Version* står der: ”At du må være retfærdiggjort i det du siger, og gå af med sejren når du bliver dømt.”

Citatet i ovenstående tekst er hentet fra Salme 51,1–4: ”Gud, vær mig nådig efter din miskundhed, udslet mine overtrædelser efter din store barmhjertighed, tvæt mig fuldkommen ren, for min skyld og rens mig for min synd!”

David beder Gud at rense ham fra synd, at vaske ham fra uretfærdighed, for at få sine overtrædelser udslettet. Hvorfor? ”... fordi at du (Gud) må blive retfærdiggjort når du taler og bliver rensset når du dømmes.” Med andre ord vil Gud blive ”retfærdiggjort” og ”gjort ren” efter den måde han påtager sig sit folks synd.

De anden version fremholder tanken at Gud selv skal dømmes: ”når du står i rette”, ”når du dømmes”. Imidlertid, udtrykker begge koncepter til sammen indlysende, begrebet at Gud vil blive bedømt efter hvordan han dømmer sit folk. Den 51. salme taler faktisk ikke kun om renselsen fra synd, men også om *udslettelsen* af den. Hvornår udslettes synden? I dommen — i den anden afdeling af helligdommen der hvor de to engle, som symboliserer himlens interesse, bøjer sig ned over nådestolen. Gud kommer tydeligvis til at vinde sit ”mål”. Han kommer til at ”sejre” eller ”vise sig at være retfærdig” i dommen når han udsletter vore synder. ”Hærskarernes Herre skal blive ophøjet i dommen.” – Es 5,16.

Over for hvem vil han at blive ”ophøjet”, ”retfærdiggjort” eller ”vise sig at være retfærdig”?

I Daniel 7 så vi en beskrivelse af den undersøgende dom, som gives ”til de hellige” (v 22), som stod frem for ham når rettergangen begynder? ”Ti tusinde gange titusinde” stod fremfor ham når dommen begyndte, og ”bøger blev åbnet.” (v 10). Det var bogstaveligt millioner himmelske væsener — som symboliseres af de to keruber i den anden afdeling — som betragtede Guds folks dom. På grund af at hele universet er involveret og interesseret i den store strid og frelsesplanen, sammenkaldte han dens indbyggere til hans guddommelige rettergang. Hans univers styres ikke som en fascistisk stat hvor mennesker tages til fange, stilles for dommer og dømmes i al hemmelighed. I stedet tager Gud sig af problemet med synden og oprøret med fuldt indblik — overfor hele himlen som vil stille spørgsmål ved hans karakter, og få svar. Gud vil selv ”blive rensset når [Gud] dømmer.”

Hvad er den første engels budskab? ”Frygt Gud og give ham ære, for nu *tiden for hans dom er kommet*.” – Åb 14,7. Betyder ”... tiden for hans dom” at Gud begynder at dømme, eller henviser verset til begyndelsen af dommen over ham selv? Det kan betyde begge dele! Han bliver dømt i forhold til hvordan han dømmer.

Åbenbaringen 14,7 udbasunerer faktisk budskabet om at tidspunktet for hans dom "er kommet". Dommen begynder i kapitel 14. To kapitler senere, medens plagerne er (hvilket betyder at prøvetiden allerede er forbi, noget som ikke sket i Åb 14) råber himmelske væsener ud: "Ja, Herre Gud, du Almægtige, rette og retfærdige er dine domme." Åb 16,7.

Hvordan kan de vide at hans domme er "rette og retfærdige"? Fordi at de bevidner rettergangen. Dette er anledningen til at de kan bekræfte: "Retfærdig er du, Herre som er, og som var, og som skal være, eftersom *du har dømt sådan*." – Åb 16,5.

Gud er retfærdig "eftersom [han] har dømt sådan"!

Bibelen underviser tydeligt at det ikke er alt som universet behøver at kende til "Guds mangfoldige visdom" forklares ved Golgata. Gud kunne give dem mere information. Og to ting som han skal bruge for at besvare disse spørgsmål er karakterudviklingen hos hans folk og dommen i himlen.

Med disse to punkter fastsat, er vi beredte til at forstå den undersøgende dom.

Hvad betyder dommen for os?

Hvis du studerer den jordiske helligdomstjeneste vil en ting fremstå tydeligt — orden. Der blev givet bestemmelser for hver detalje, fra tingenes former til den mindste regel som gjaldt ofret. Gud er ordenens Gud. Han styrer universet gennem en bestemt orden. Og som den jordiske helligdom viste, tager han sig af synden og oprøret, med en ligeså afgjort orden. Gud kunne have udslettet synden og Satan straks. Men i stedet ville Gud afvikle den store strid efter en fastlagt *orden og på en åbenlys måde* overfor ”magterne og myndighederne i den himmelske verden”.

Efter det, at en person havde syndet, under den jordiske helligdomstjenestes tid, tog han et fejlfrit dyr med sig til helligdommen. ”Han skal føre tyren hen til åbenbaringsteltets indgang for Herrens åsyn og lægge sin hånd på dens hoved og slagte den for Herrens åsyn”. 3 Mos 4,4. Ved at lægge sin hånd på dyrets hoved overførtes synden symbolsk fra den skyldige synder til det uskyldige dyr. Derefter dræber han dyret.

Siden tog præsten dyrets blod og bruge det — på et antal metoder — enten i forgården eller i helligdommen. Hans håndtering af blodet indebar at han overførte synden (i form af blod) til helligdommens område. Dette udtrykkes i 3 Mosebog 10, 17. 18, hvor Herren (gennem Moses) siger til præsten: ”Hvorfor har I ikke spist syndofret på det hellige sted? Det er jo dog højhelligt, og han har givet eder det, *for at I skal borttage menighedens skyld* og således skaffe dem soning for Herrens åsyn. *Se, blodet deraf er ikke blevet bragt ind i helligdommens indre.*”

Syndere kom med sit offer til helligdommen og bekende sin synd over dyret. Synden overførtes til dyret, som dræbes i synderens sted. Præsten tog siden blodet, som ”indeholdt” synden, og ”bar misgerningen” til han tog det ”syndsbelastede” blod ind i helligdommen, der hvor synden var tilbage. Denne rækkefølge — synden fra synderen, til dyret, til præsten, til helligdommen — foregik *dagligt* (bemærk ordet).

Naturligvis overførtes en stor mængde synder til helligdommen i løbet af året. Men under forsoningsdagen, den store domsdag, blev helligdommen selv rensat fra den indsamlede synd. Alle synder som blev båret der ind, skulle nu bæres ud derfra.

”Således skal han skaffe helligdommen soning for israeliternes urenhed og deres overtrædelser, *alle deres synder.*” – 3 Mos 16,16.

Helligdommen behøvede en forsoning, ikke for sin egen synd, men for alle Israels synder som var blevet båret ind. Og på samme måde med forsoningen for en person bar en forflytning af synden ind fra individet, indebar forsoningen for helligdommen en forflytning af synden fra helligdommen.

Også på forsoningsdagen blev blod båret ind i helligdommen, men denne gang bestænket på den anden afdeling. Imidlertid nævnes ikke at der blev lagt hænder på det dyr hvis blod blev båret ind. Med andre ord havde det ikke bekendt nogle synder over det dyr som bruges til denne del af tjenesten. Det betyder at det var ”rent” blod uden bekendt synd i sig. Det var ikke som det blod som *tidligere* var blevet båret ind. Dette ”rene” blod ”absorberede” alle synder i helligdommen og tog dem bort derfra (på samme måde som blodet tog over en individs synd).

Efter det at præsten havde rensat helligdommen ”for israeliternes urenheder”, gik han ud af den med blodet som nu ”indeholdt” alle synder som blev båret ind i løbet af året. Siden skulle præsten ”lægge begge sine hænder” — blodige af bestænkelsesblodet — ”på hovedet af den levende buk og bekende *alle* israeliternes misgerninger og *alle* deres overtrædelser over den, *alle* deres synder, og lægge dem på bukkens hoved og så sende den ud i ørkenen ved en mand, der holdes rede dertil. Bukken skal da bære *alle* deres misgerninger til et øde land.” – 3 Mos 16,19. 21. 22.

I løbet den *årlige* tjeneste blev alle synder som var båret ind i helligdommen (gennem den *daglige* tjeneste) båret ud af præsten som siden bekendte dem over sydebukken, som var udvalgt til at bære alle de misgerninger som blev samlet ind i løbet af året. Sydebukken var et symbol på Satan, som til sidst kommer til at bære på alle de synder han har fået Guds folk at begå. (I den jødiske tradition symboliserede sydebukken, *Azazel*, lederen for de oprørske engle!)

Betragt synden som atomaffald, blodet dets beholdere og helligdommen som en et midlertidigt forvaringsdepot. Affaldet overflyttes fra synderen (via blodet) til præsten som lagrer det i helligdommen. Siden hen, på en bestemt dag, transporteres alt dette affald (atter via blod) ud og det tømmes ud på et "øde sted" eller på en plads hvor det ikke kan gøre nogen skade.

På denne måde indebærer den jordiske helligdomstjeneste en overførsel af synden fra synderen til den som er *sidst* ansvarlig for synden — djævelen. Og alt dette udføres i en bestemt orden under fuld overvågning.

Den jordiske tjeneste var imidlertid kun et symbol på den virkelige tjeneste i himlen. Den jordiske helligdom var et "afbillede" og "en skygge af den himmelske". Hebr 8,5. Det slagtede lam symboliserede Jesus, "Guds Lam bærer verdens synd bort". Joh 1,29.

Bar han også vor synd bort? Vi ved at Jesus "bar vore synder på sit legeme". 1 Pet. 2,24. Derefter fór han op til himlen hvor han gør tjeneste som vor ypperstepræst. Og præcis som den jordiske præsts formidling for Israel indebar at han tog synden bort fra dem og placerede den i helligdommen, formidler Jesus for os i himlen og gør det samme. "Vi har en sådan ypperstepræst, der har taget sæde på højre side af Majestæten trone i Himlene som tjener ved helligdommen, det sande tabernakel, som Herren selv og ikke et menneske har rejst." – Hebr. 8,1. 2.

Når vi bekender vore overtrædelser får vi forladelse for disse synder, som mærkes med forladelse og overføres til den himmelske helligdom — præcis som de symbolsk blev placeret i den jordiske helligdom, hvor de også blev forladt. På samme måde som den jordiske helligdom blev rensset skal også den himmelske blive rensset fra disse synder, som en dag skal lægges på den som bærer ansvaret for dem — Satan — symboliseret af sydebukken. "2300 aftener og morgener; så skal helligdommen komme til sin ret igen!" – Dan 8,14.

"Så er det da nødvendigt, at afbillederne af den himmelske helligdom [den jordiske helligdom] renses på denne måde [offerdyr], men at selve den himmelske helligdom [himmelske helligdom] renses ved bedre ofre [Jesus] end disse." – Hebr. 9,23.

Hebræerbrevet 9,28 taler om Jesus og siger: "For dem som venter på ham skal han for anden gang vise sig *uden synd* til frelse."

Uden synd? Syndede Jesus nogen sinde? Naturligvis ikke! Men han "blev til synd for os" som Guds Lam, og han bar vore synder lige nu som ypperstepræst. På samme måde som den jordiske helligdommen renses fra al synd, ligeså skal også den himmelske blive rensset. Synden vil blive båret ud derfra. Kristus vil afslutte sit midlerarbejde i himlen. En røst kommer til udråbe: "Den som er uretfærdig han må fortsætte i sin uretfærdighed ... og den som er hellig helliger sig." – Åb 22,11. Jesus skal genvinde "uden synd", og alle synder som Guds sande Israel har begået siden Adam, vil blive lagt på djævelen!

Hvorfor fastlagde Gud denne orden når han kunne udslette synden og djævelen med det samme? Når han ville vise sin nåde overfor hele universet og retfærdighed, når han påtager sig synd og oprør. Kristus døde, og gør nu tjeneste som ypperstepræst i den himmelske helligdom for at udslette synden, frelse mennesker og straffe djævelen i en fastlagt *orden* som ikke efterlader ubesvarede spørgsmål for universets tilskurere. De kommer at få se hans barmhjertighed ved at forlade os vore synder, og hans retfærdighed til sidst placere dem på ophavsmanden til alt ondt.

Hvad har da renselsen af helligdommen med os at gøre?

Den angår os på mange måder, eftersom det ikke kun var helligdommen som blev rensset på forsoningsdagen. ”På den dag skal præsten udføre en forsoning for jer, for at rense jer, så at I kan være rene fra *alle jeres synder* overfor Herren.” – 3 Mos 16,30. Også folket renses. Folket blev rensset fra ”alle” deres synder, ligesom helligdommen.

Hvad mere, udover korset, kommer Gud til at benytte sig af, for at gøre sin ”mangfoldige visdom” kendt for ”magterne og myndighederne i den himmelske verden”? Dommen på den store forsoningsdag er en af dem, og et folk som adlyder hans lov, bærer frugt og er rensset fra synd er en anden.

Begge disse indslag gennemføres på forsoningsdagen! Hvis en person forherliger Gud ved at bære megen frugt, forestil dig da hvad som bliver følgen hvis hele folket gør det. Forsoningsdagen var i sandhed højdepunktet — et *årligt* afbillede af hvad Gud vil have i virkeligheden; en himmelsk helligdom som er rensset fra synd, og et folk på jorden som også er rensset fra synd — overfor universets tilskuere!

Koblingen mellem helligdommen og et rent, helligt folk findes andre steder i Skriften. I Malakias 3,1. 5 kan vi se dommen. ”Til sit tempel kommer i et nu den herre, I søger [...] Jeg nærmer mig eder til dom.” I første vers kommer Gud til sit tempel. I Daniel syv’s domssceneri sker det samme. (”Troner sættes frem, og den Gamle af dage *satte sig ned* [...] En som lignede en Menneskesøn *kom*.” og ”den Gamle af dage *kom*”.) Malakias beskriver denne dom.

Men hvad sker med Guds folk under denne dom? ”Han er jo som metalsmelterens ild og tvætternes lud. Han sidder og smelter og renser sølv; han renser Levis sønner, lutrer dem som guld og sølv.” – Mal 3,2.3.

Hvad kommer Gud at gøre med sit folk under dommen? Han kommer at rense og rengøre det (med tvætternes lud). I budskabet til Laodikæa — menigheden som lever under dommen! — bruger Herren samme sprogbrug som Malakias. ”Derfor råder jeg dig til hos mig at købe *guld*, lutret i *ild*, . . . og hvide klæder at iføre dig.” – Åb 3,18.

Her er dommen, ligesom i 3 Mosebog, koblet sammen med renselsen af Guds folk. Guds folk vil blive rensset under dommen!

Bemærk anledningen til udtalelsen i Malakias 3: ”I trætter Herren med eders ord. Og i spørger: »Hvorved trætter vi?« ved at sige: »Enhver som gør ondt, er god i Herrens øjne; i dem har han behag; hvor er ellers dommens Gud?»” – Mal 2,17.

Læg mærke til her at det handler om en udvikling af Karakteren (”Enhver som gør ondt er god i Herrens øjne”), og dommen (”Hvor er dommens Gud?”). Folket siger at det ikke spiller nogen rolle om du gør ondt. Gud glæder sig endog over dig. Og de betvivler også tanken på en dom.

Det er ingen tilfældighed at de som nedværdiger deres lydighed også nedværdiger dommen, eftersom lydigheden og dommen er uadskilligt forbundet med hinanden! Og denne problematik er præcis hvad vi konfronteres med i dag. De som betvivler betydningen af lydigheden og siger at Gud føjer sig til os trods vor synd, er de samme som betvivler realiteten i den undersøgende dom! Forringes betydningen af lydigheden, så vil du også uvægerlig forringe betydningen af dommen!

Hvad er Guds reaktion på disse attituder? Det begynder med næste vers i Malakias 3, hvor Herren fortæller om en dom og om den rensede og rene karakterer som hans folk skal have i dommen!

Og til sidst: hvad er den første engels budskab? ”Frygt Gud og *giv ham ære*, for nu er tiden for *hans dom*.” – Åb. 14,7. Læg mærke til at en del af den tredje engels budskab beskriver Guds folks karakterer under denne dom. ”Her gælder det om udholdenhed for de hellige, *der holder fast* ved Guds bud og troen på Jesus..” – Åb.14,12.

Betragt følgende faktorer. Vi opfordres at give Gud ære. Hvordan ærer vi Gud? Gennem lydighed, ved at bære frugt og tillader ham at rense os. Er det da en tilfældighed at hans folk

beskrives som de som ”holder Guds bud og har Jesu tro”? Knap nok. Hvilken måde er bedre at ære Gud på end at adlyde bud og have Jesu tro!

Vi så også at dommen forherliger Gud — at han dømmer og forherliges gennem den måde han dømmer os. Dommen er også en del af budskabet. ”Tiden for *hans* dom er kommet.”

Her, ligesom i 3 Mosebog og Malakias, er domsbegrebet forbundet med et lydigt folk.

Så det væsentlige i den undersøgende dom, angående os, er at Gud under den dom vil berede et folk som er rensset fra ”al ... synd”, og er lutrede ”som sølv og guld”, samt ”holder Guds bud”.

Faktum er at samme kapitel i Åbenbaringens bog endnu en gang taler om Guds folks tilstand ved slutningen:

”Og en anden engel kom ud fra templet og råbte med høj røst til ham, som sad på skyen: »Tag din segl og høst; thi høsttiden er inde, jordens høst er *Overmoden*.” — Åb.14,15.

Guds folk beskrives som fuldt modent.

Hvordan beskrives de ugudelige?:

”Derefter kom der fra alteret en engel, som havde magt over ilden; og han råbte med høj røst til ham, som havde den skarpe segl, og sagde: ’Tag din skarpe segl og skær klaserne af jordens vintræ; thi dets druer er *modne*.’”

De ugudelige beskrives her også som *overmodne*.

Men læg mærke til kontrasten. Gud vil have et folk som adlyder hans lov, et folk som er rensset og rensset — og fuldt modent. Når Kristus afslutter sit midlerarbejde i himlen vil hans Ånd at trække sig tilbage fra jorden, og med undtagelse af hans lille, lydige, levning. Og så vil Satan få uindskrænket kontrol over resten af jorden. Det er ikke underligt at Satans tilhængere også vil være ”fuldmodne”.

Denne modning indtræffer lige før Jesu andet komme, hvor det bliver en opdeling mellem de omvendte og de uomvendte. Det bliver et højdepunkt af største modsætning mellem de fuldmodne hellige og de fuldmodne onde. Midt i denne globale lovløshed vil Jesus at have et folk som ”holder Guds bud og har Jesu tro”, medens universet skal se forskellen mellem de lydige og ulydige, i er omfang som aldrig før er set.

Gud forsøger at rense og forædle et folk som holder budene, og kan bestå i dommen. Dommen er derfor en afgørende opfordring til helligelse. Det er på høje tid at ”gennemføre hellighed i gudsfrygt.”. 2 Kor 7,1. Præcis som den forbilledlige forsoningsdag var en særlig tid for selvransagelse, omvendelse og forberedelse, så er i endnu højre grad den virkelige forsoningsdag, - en tid hvor vi bør ransage os, omvende os og forberede os. Vi har levet på den store forsoningsdag siden 1844. Ligesom under den jordiske doms dag, søger Gud i dag at rense os fra alle synder. Dommen er vigtig i vore liv eftersom Gud vil forberede os for at bestå i den!

Jesus sagde at de som har fået meget, fra dem forventes der også meget fra, og hvem har fået mere end adventisterne? Med vor forståelse af den store strid, Golgata, loven, den hellige historie, kundskab til mad, sundhed, det mentale, uddannelse, m.m. — hvad mere kunne Jesus gøre for at forsøge berede os til at møde ham? Vi burde lade Jesus få os at blive de mest modne kristne på jorden.

Dog frelses Guds ”modne” folk ikke på grund af at de ”holder Guds bud”, men på grund af at de ”har Jesu tro”. At bestå i dommen har intet at gøre med legalisme — d v s frelse gennem gerninger. De som lever i vor tid bliver frelste ved det samme som frelste røveren på korset; Jesu retfærdighed for dem, i deres sted, indgød i dem. Når deres navne kommer op i dommen, kommer Kristus for at påberåbe sit blod og sin retfærdighed på deres regning. *Karaktersdannelse, så det forstås i sammenhæng med at give Gud ære, er ikke legalisme!*

Gennem Helligåndens iboende kraft i os, vil Gud ikke kun have et folk som hellere dør end bryder loven, men han vil have et folk, som holder loven. Kristus udlover kraft til at

overvinde hver synd, og alle kan gøre krav på den kraft og vinde sejer gennem Kristus — selv nu. Lydighed, hellighed og helligelse — er dommens budskab, og hvis vi ikke forkynder at det tilkommer Gud at sætte andre ind i vort sted så vi kan gøre det!

To ting vil indtræffe samtidig, enten vi som et folk vil være med eller ej. Gud vil fuldbyrde dommen i himlen, rense helligdommen og udslette sit folks synder — overfor universets tilskuere som råber: ”Retfærdige og sande er dine domme, O Herre.” Samtidig vil Gud forherliges på jorden ved sit folks karakterudvikling og lydighed. Guds folk skal, trods et verdensomfattende frafald og en lovløshed i at holde hans bud.

Der vil blive en ren helligdom i himlen og et rent folk på jorden, og synden vil lægges på den til sidst, som satte al dette elende i gang. Ved det som Gud gør i både himlen og på jorden, viser det sig — åbent for ”magterne og myndighederne i den himmelske verden” — at han er retfærdig, fuldkommen og sand.

Hvad er det væsentlige i dommen og hvad har den for betydning i vore liv i dag? Når Gud udsletter vore synder som er blevet optegnet i himlen, må vi elske Jesus så meget for at lade ham udslette vore synder på jorden, så at han kan blive forherliget overfor universets beboere.

Dette er vort kald. Dette er budskabet for vor tid. Og dette er betydningen af dommen i vore liv i dag.